Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 31 (970) TORSDAGEN DEN 3 AUGUSTI 1905 18:DE ÅRG.

ILLUSTRERAD TIDNING
IDUN
FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

PRINSESSAN MARGARETA I SIN SALONG PÅ SOFIERO.

FOTO FÖR IDUN AF ALFRED B. NILSON, HELSINGBORG.

PRINSESSAN MARGARETA PÅ SOFIERO.

VI HA I DAG NÖJET att kunna bjuda vår läsekrets ett par af Iduns Helsingborgsfotograf nytagna, synnerligen lyckade porträtt af hertiginnan af Skåne i hennes salong å Sofiero. Många bilder ha visserligen redan varit synliga af den unga furstinnan, men dessa ha dels återgifvits efter engelska fotografier af tidigare datum, dels varit mer eller mindre goda ögonblicksbilder från förmälnings- och mottagningsfestligheterna. De tvänne porträtt vi här invid och å nästföljande sida — tack vare prinsessans ynnestfulla tillmötesgående — äro i tillfälle att reproducera, äga däremot sitt speciella värde och intresse såsom de första, som tagits inom ramen af hennes nya hem af skicklig yrkesfotograf, och gifva ju också ett synnerligen godt begrepp om den redan så populära furstinnans fagra och intagande apparition.

AUGUSTINATT.

PÅ PLANEN utanför mitt hus,
hvars taklist svalbon kransa,
i månskensnattens silfverljus
jag ser hur gårdens flickor dansa.

Helt hvita lysa nakna ben,
och snabbt sig röra nakna fötter,
som vants att flyga öfver sten
och öfver vildmarksskogens rötter.

De svinga sig så luftigt lätt,
och ingen syns i takten fela —
de dansa på ett älflikt sätt,
och syrsorna i gräset spela.

Inunder ekarna vid strand
en snöhvit häst helt ljudlöst betar
och lyfter hufvudet ibland
och lyssnar ut mot tysta vretar.

Men ändlöst vid sig sträcker fjärd,
som ligger blank liksom en spegel,
och öfver djupets stjärnevärld
står drömmande ett bländhvitt segel.

Och i min själ det kännes då,
som hat och sorg till aska brunnit,
som om den ro, jag längtat få,
vid hafvets aftonsång jag funnit.

DANIEL FALLSTRÖM.

UR DET FÖRFLUTNA.

DET FÖRFLUTNA kan stundom tala till oss med hörbar röst, kan komma tillbaka genom en urblekt bandros, en sliten liten sko, en melodi eller några gulnade bokblad.

De som älskade och ledo, de som en gång verkligen lefde, de ha icke försvunnit, då den svarta kistans lock stängde åsynen af deras ansikten för alltid ute. Någonting af dem, man vet icke hvad, bor kvar i tingen, som de haft omkring sig, liksom verkningarna af deras väsen och gärningar lefva kvar i människornas själar.

Då skymningen ljudlöst lägger ett mörkt flor öfver föremålen och alla konturer gå förlorade, då händer det stundom att en skälfning går genom den gamla byrån med marmorskifva härinne och att dess lås tydligt knäppa. Det förefaller, som om någon öppnade de olika lådorna, som om battistkragen, namnduken med de utsydda rutorna och boken med läderknäppena flyttades om i den öfversta, medan i den nedersta en blekskär klädning med kvartershögt lif glider ur sitt hvita omhölje och ett par smala sidenskor äro på väg fram ur sitt pappersomslag. Det förflutna tar åter gestalt, och likasom i drömmen genomlöpes ett helt lif på några minuter... Men så tänds en elektrisk låga någonstädes, och i dess sken syns blott det närvarande. Ingenting rör sig. Den blekskära ligger väl insvept i sin duk som vanligt, de smala skorna synas som ett paket och i den gamla pärmboken har aldrig ett blad blifvit vändt. Men en fin doft af lavendel dröjer ännu i rummet, och man skulle vilja ta på sin ed att nyss, nyss hördes där röster med främmande tonfall, där förnummos okända manssteg och det rytmiska ljudet af kvinnofjät, snabba af oro...

PRINSESSAN MARGARETA I SIN SALONG Å SOFIERO.
FOTO FÖR IDUN AF ALFRED B. NILSON.

Men är det någonting underligt häri? Denna gamla Psalme-Bok, trykkt i Kiöbenhavn 1780, har en gång, som det står på pärmens insida, tillhört Dorothea Endislöv. En ljum junikväll, medan dofterna från kryddgården flöto in i rummet, bad den dödssjuka fru Dorothea Endislöv sin släkting, Inga Loretta Wendelin, som satt vid bädden, att läsa ur denna bok. Just denna understrukna vers var det, som Inga Loretta med sakta röst upprepade:

»Dine vinger mig bedække,
Lad mig hvile i dit Skiöd!
Intet ondt kan mig förskrekke
Eller styrre Sövnen söd...»

då boken föll ur hennes händer — fru Dorothea hade skilts hädan.

Sedan fru Dorothea med all stånt jordats, hade den efterlefvande maken, herr Håkan Endislöv, ännu någon tröst af att läsa liktalet öfver den döda hustrun. Vid denna tid växte skalder upp enkom för att glorifiera de aflidnas dygder, och enligt den poetiska uppfattningen förhöll det sig vid denna tid i världen så, "att enhvar fanns rik i saknad af begär". Därtill hade herr Håkan i sin nedböjdhet mycket stöd af sonen Johan, studenten, som öfver sommaren vistades hemma på gården och som med sitt ungdomliga väsen drog tankarna på förgängelsen i skymundan och lifvets fröjdeämnen fram i solen.

Den femtonåriga Inga Loretta Wendelin hade tagit husets nycklar om hand och styrde allting efter de regler, som fru Dorothea en gång fastslagit.

Den unga flickan hade ett mildt och drömmande väsen, som väl stämde med hennes fina, ljusbruna hår och de mörkblå ögonens ömma uttryck. Det följde liksom en fläkt af len sommarvind med henne, hvart hon kom, människorna gladdes åt hennes leenden, och omedvetet vårdade de sig om den ljusa lyckan i detta förtroendefulla unga ansikte.

Den här gulnade kragen med broderi ofvan de breda fållarna bar Inga Wendelin en dag, då hon med studenten Johan vandrade i gröna marker, medan solen strödde gyllne liljor öfver dem och ängdens alla blåa klockor ringde till fest, till kärleksfest.

Så lades en sommar till den andra. Herr Håkan gick mer rak och spänstig än förr, där hade kommit glans och lif i hans blick och god var han mot hvar man. För Inga, som skötte huset med så stort nit, fann han många tacksamhetens uttryck. Men Inga endast log till svar. Ack, inte var det någon möda att styra och ställa, att väfva och sömma efter namndukens konstrika mönster — för Johans far!

Vid hvilka tillfällen Inga burit den blekröda klädningen, därom har ingen vetat att förtälja. Kanske var det på födelsedagskalaset i prostgården den där septemberkvällen, då där bragtes bref från hemmet till Inga. Hur kunde det komma sig, att söta far skref just nu? Hon hade nyligen sport de sina och visste, att ingenting förefallit. Systrarna därhemma voro så många, att Inga var öfverflödig där — hvad kunde kära far vilja henne? Men far skref, att Inga hade all orsak att tacka Gud för den rika lott, som kommit henne till del, nämligen den, att bli den aktade herr Håkan Endislövs hustru. Herr Håkan hade hos fadern anhållit om hennes hand och torde väl vid detta laget till henne själf hafva framfört sitt frieri.

Här strök en ovarsam hand bort det ljusa ur detta förtroendefulla unga anlete.

På Johan lär väl den sjuttonåriga ha ropat i sin ensamhet och sträckt bedjande händer mot någonting osynligt. Men ingen telegraf, intet järnvägståg, ingen ångbåt kunde bära bud till Uppsala. På flere veckor skulle Johan ej få veta om hennes nöd eller kunna stå henne bi. Ingen skulle kunnat komma henne till hjälp i alla fall. Hon var förlorad, förlorad...

Tig — och lyd! Sådan var tidens uppfostringsprincip. Föräldrar voro Guds ställföreträdare på jorden. Det ålåg dem att skapa barnens "lycka".

Denna gamla byrå... det var i brudkammaren han stod den gången. I brudkammaren med de rosiga sängomhängena och de höga alabasterstakarna framme vid den obetydliga toaletten. Lyste icke vaxljusen med ett underligt, ett tveksamt sken? Visste de kanske, att brudar borde ha rosor på kinderna och stjärnljus i blicken? Och var det medlidande, som kom dem att blinka med ett så matt sken? Den lilla bruden — hon var ju bara sjutton år — stod rak och stel, själf påminnande om ett vaxljus, vid fönstret och stirrade på dess tillbommade luckor med ögon så fulla af brännande smärta, att de mist all annan skönhet än den som griper, den som rister åskådarens hjärta och för en sekund låter honom ana, hvad döden innebär, döden, de lefvandes gemensamma öde.

Den lilla bruden lyssnar... hör hon hästtramp i fjärran, kommer det någon i sporrsträck däruppe på vägen längs bergsplatån, någon som skall ta henne upp framför sig i sadeln och flykta långt bort öfver fjällen, dit in i Norge?

Eller hör hon flöjttoner locka och sjunga om vårens tider, då hon med vännen kär vandrade i gröna marker, medan solen strödde gyllne liljor?

Hon lyssnar... ett leende går öfver slutna läppar, hon hör fiolen ljuda, det är en polska, de dansa, Johan och hon, i hvirflande fart öfver tufvorna, fram till det skimrande vattnet, där de spegla sina unga drag och han hviskar: jag älskar dig som ingen här på jorden...

Ja, ja, hon hör en ung människostämma, en

SALUS Garanti CACAO ✱ I plomberade påsar à 100 gr. 1/4 & 1/2 kg. Pris 35 öre pr kg. ✱ Obs. noga garantimärket "Sâlus" och blått tvärstreck. ✱ Hultmans Fabriker Malmö. Telefon 661

enda, som med det höga allvaret hos kärleken talar om ett lif tillsammans vid glädjens portar, tillsammans i sorgens salar, där det är godt rum för alla... Det är ett hjärta som talar, och klangen är mildare än flöjttoner, ljufvare än blåa klockors fina klang. Hvad är välljudet hos alla världens instrument emot ett älskande hjärtas tonfall? Lyckliga de, som en gång hört ett hjärtas röst, tänker hon, den är olik hvarje annan, med den kommer sällhet som med vingar, som hvita dufvor, och det blir ljust rundtomkring. Midt i ödemarken rinner en källa, där vagga hägg och syrén och ur blånande sky hörs jubel...

Hon lyssnar... vinden kommer de aflöfvade grenarna från bersån att piska mot fönsterluckorna. Rysande tycker den lilla bruden att hon i sin tunna underklädning — kronan och slöjan ligga på byråns marmorskifva — står därute i bersån, genom hvars sirliga, glesa väggar en hvass vind far ut och in — hon står där, en ensam människa, väntande en lång frostnatt.

På en gång spritter den lilla bruden till... en mörk blodvåg skjuter upp i hennes väna ansikte, flammar som i lågor upp till det ljusa håret och breder sig nedåt den jungfruliga halsen. Kvickt som en liten ödla försvinner bruden under sängen.

Brudgummen med det grånade håret kommer in helt saktfärdigt. Han ser sig om med häpen min, men då han så stått en stund, går han till en sidodörr och ser in i ett litet klädrum. Där finns ingen brud. Är hon bakom soffan? Bakom sparlakanen? Ingenstädes. Då lyser den gamle brudgummen under sängen.

Den lilla bruden har krupit ihop och gjort sig så liten hon kunnat, men de små skorna titta utanför kjolfållen, de små händerna hålla krampaktigt tag om sängstolpens fot.

"Lilla Inga, lilla Inga," säger brudgummen nu i faderlig ton, "där blir för kallt. Kom du snällt fram."

Men på andra sidan om förstugan insomna föräldrarna med lugna hjärtan. De ha ju fyllt sitt värf, de ha sörjt för barnets framtid.

METTA GREGER.

KAN VÅRA ARBETERSKORS STÄLLNING FÖRBÄTTRAS? AF GERDA MEYERSON.

V.

SLUTARTIKEL.

DET ÄR TYVÄRR en ganska allmänt utbredd föreställning, att "fabriksflickor" nödvändigt måste vara mer eller mindre sedligt fördärfvade. Och det är nog sant, att de unga arbeterskorna dels genom umgänget med manliga kamrater, dels genom den myckna ledigheten alla kvällar och söndagar samt icke minst genom dåliga arbetskamraters exempel bli utsatta för frestelser, som kunna föra dem in på dåliga vägar. Men hvar och en som genom tycke, ungdomligt lättsinne eller kanske rent af genom ovetenhet om lifvet råkat in i ett förhållande, som haft till följd att hon, som det heter, "kommit i olycka", behöfver ju icke därför dömas som "sedligt fördärfvad".

Man kan dock icke nog beklaga de sig inom arbetarkretsar alltmer utbredande lärorna om fria könsförbindelsers berättigande, hvarigenom blygsamhetskänslan förslappas och den moraliska ansvarskänslan, som på detta område länge varit svag, alldeles undergräfves. Det är därför af stor vikt, att man just hos kvinnorna i de djupa leden söker sprida sådana kunskaper, som kunna väcka ett lefvande medvetande om könslifvets och moderskapets helighet samt om ansvaret mot dessa små, som så ofta genom föräldrarnes obetänksamhet eller lättsinne födas till ett lif af nöd och elände.

Man vet, att i Stockholm en tredjedel af alla barn, som födas, födas utom äktenskapet, och bland de ogifta mödrarna finnes ett stort antal arbeterskor, många yngre än 20 år. Men de, som genom ett osedligt lefnadssätt söka skaffa sig medel till sitt uppehälle, äro alls icke så talrika bland de verkliga arbeterskorna, som man föreställer sig. Det är nog sant, att de prostituerade företrädesvis äro kvinnor ur arbetsklassen och att många af dem varit sömmerskor, men i själfva verket tålas sådana "smygflickor", som man kallar dem, sällan af kamraterna, utan upphöra snart med arbetet i fabriken. Det finns fall, då *nöden* drifvit en kvinna in på en väg, som hon egentligen afskyr. Hon hade länge förgäfves sökt arbete, stod ensam i världen och såg ingen annan utväg att slippa hungra och frysa. Och det finns exempel på att fabriksägare och verkmästare sagt rent ut till arbeterskor, som klagat öfver dålig batalning, att "ett fruntimmer ju alltid har en utväg till bifortjänster".

För en arbeterska, som för ett bortackorderadt barn skall betala 10, 12, ja 15 kronor i månaden, kan den knappa förtjänsten ju omöjligt räcka till. Från fäderna till de oäkta barnen lämnas mycket sällan hjälp, och mödrarna göra nästan aldrig sina lagliga anspråk gällande. Det blir fattigvården, som här oftast får hjälpa. Men kärleken till barnet har gifvit mången förut oordentlig kvinna kraft att resa sig och föra ett arbetsamt och ärbart lif.

Utan att vilja uppmuntra eller försvara det lättsinniga och orätta i att skaffa barn till världen, då man icke har några möjligheter att försörja dem, och icke genom ett underskattande af de försumliga barnafädernas ansvars- och försörjningsskyldighet, men dels af barmhärtighet mot de oskyldiga små, dels för att förebygga de allt oftare förekommande barnamorden har man flerstädes i utlandet allvarligt börjat arbeta för att stödja och hjälpa olyckligt ställda ogifta mödrar och deras barn. I Berlin har man bildat föreningen "Mutterschutz", hvars verksamhet går ut på dels att skaffa de öfvergifna mödrarna rättshjälp, dels att inrätta hem, där de och deras barn få bo under barnens första lefnadsår, dels att verka för förbättrad lagstiftning till förmån för oäkta barn. En liknande förening har just i vinter kommit till stånd i Köpenhamn, där den under de 3 första månaderna af sin verksamhet haft 125 ansökningar om hjälp. I Stockholm finnes sedan några år tillbaka det s. k. "Småbarnshemmet", där ogifta mödrar i behöfvande omständigheter få vistas med sina barn under dessas första lefnadsår. Man vill väcka och stärka moderskänslan genom att ge mödrarna tillfälle att själfva amma sina barn; på samma gång få de undervisning i rationell barnavård, så att de kunna bli dugliga barnsköterskor. Man vill också söka förhjälpa dem till platser, så att de kunna försörja sina barn, och naturligtvis vill man också så mycket som möjligt undervisa, uppfostra och höja dem moraliskt.

Till förbättrandet af arbeterskornas ställning bidrager otvifvelaktigt allt, som göres för meddelandet af undervisning om könslifvets hygien, om könssjukdomarne och om moderskapets ansvar, äfvensom alla åtgärder för att ekonomiskt och moraliskt stödja de beklagansvärda unga kvinnor, för hvilka ett dylikt felsteg medfört nöd och förtviflan, som kan drifva dem in på brottets bana.

Jag är emellertid öfvertygad om, att *de* hafva orätt, som mena att flertalet af våra fabriksarbeterskor står mycket lågt i sedligt afseende. Jag tror tvärtom, att det finns ett mycket stort antal arbeterskor, som ärbart, undergifvet och plikttroget framlefva sitt arbetsamma och försakande lif. För de flesta af dem, som icke gifta sig, och oftast äfven för dessa, är ju ändå fattighuset deras enda framtidsutsikt för ålderdomen, såvida de icke till följd af umbäranden och öfveransträngning redan vid jämförelsevis unga år hamnat på sjukhus eller fattighus.

Vid längre tids sjukdom är det ofta ganska svårt för en arbeterska att reda sig, då antalet af dem, som tillhöra sjukkassor, är ringa. Vid större fabriker är det emellertid brukligt att personalen erhåller fri läkarhjälp och medicin, och genom att anlita fattigvården kan man ju erhålla friplats på sjukhusen, för hvilka man lyckligtvis icke längre hyser så stor fruktan som förr. Värre än den akuta sjukdomen, vid hvilken det vanligen icke är så svårt att erhålla hjälp, kan ofta den på hälsan tärande öfveransträngningen genom för lång arbetstid och ogynnsamma arbetsförhållanden blifva.

Arbetstiden kan, som vi sett af i föregående artiklar lämnade uppgifter, i synnerhet i de s. k. säsongyrkena vara utsträckt från 9, 10 till 12 timmar, ja mer. Som nämndt få sömmerskor i allmänhet, modister, klädnings- och kappsömmerskor m. fl., arbeta mycket på öfvertid. Så måste på en fabrik för halsdukstillverkning, en stor och fin firma, hos hvilken sådant icke borde få förekomma, sömmerskorna allt som oftast ta hem arbete att utföra på kvällarna. Natten till sista julaftonen sutto dessa hulsdukssömmerskor kvar på fabriken till kl. 6 f. m. De hade då arbetat 22 timmar i sträck med helt korta uppehåll. Det förefaller bra omöjligt, att det arbete, som utföres under dylika förhållanden, skall kunna blifva lika *väl* utfördt som under normala förhållanden, och nog bli arbeterskorna öfveransträngda.

Ett medel mot arbeterskornas öfveransträngande på detta sätt är *skyddslagstiftningen*. England är skyddslagstiftningens moderland och det första land, där man, redan 1850, infört särskild skyddslagstiftning för kvinnor. Sedermera har man i många andra länder, t. ex. Tyskland och Holland, infört sådan lagstiftning. En kvinna får där icke arbeta i fabrik längre än 11 timmar om dagen, nattarbete och söndagsarbete är förbjudet, och barnsängskvinnor få icke arbeta förr än 4 veckor efter sin nedkomst. Alla dessa bestämmelser ha tillkommit för att skydda kvinnorna — släktets mödrar — för en för både dem och deras barn ödesdiger öfveransträngning. Men inom många yrken, där både män och kvinnor arbeta, ha dessa särskilda bestämmelser om kvinnornas arbetstid haft till följd, att de kvinnliga arbetarne blifvit afskedade eller tvungna att arbeta för lägre lön. Skyddslagstiftningen har här icke förbättrat deras ställning, utan försämrat den. Därför har man på några håll framhållit, att en af staten fastställd maximiarbetsdag för *alla* arbetare, kortare eller längre allt efter de olika industrigrenarnes behof, skulle vara det bästa. Därjämte vill man ha allmänna skyddsbestämmelser för alla arbetare inom samma in-

Mousseline

I 120 cm. bredd à 90 öre pr meter levereras tull- och portofritt till privatpersoner.

Profver omgående franco.

Schweizer & Co., Luzern S. 6. (Schweiz).

Draperier tvättas eller färgas billigast och bäst af ***Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.*** Ombud i Stockholm: ***Fröken Beda Johnson Kungsgatan 9.***

dustri. Särskilda skyddsbestämmelser för kvinnor skulle vara endast utsträckt skydd och full lön för barnsängskvinnor. Det är särskildt från s. k. kvinnosakshåll man motsätter sig sådan skyddslagstiftning, som gifver kvinnorna en undantagsställning, som beröfvar dem rätten att arbeta.

I Sverige ha vi i fråga om skyddslagstiftning endast en lag angående minderårigas anställning i fabriker och en bestämmelse att kvinnor, som blifvit mödrar, icke få användas i industriellt arbete förrän 4 veckor efter sin nedkomst. En kommitté för utredandet om utvidgad skyddslagstiftning har af regeringen blifvit tillsatt i januari detta år, och man hoppas att den skall uttala sig för bl. a. att vi skola få kvinnliga yrkesinspektörer eller åtminstone, såsom på flera ställen i utlandet brukas, kvinnliga assistenter åt yrkesinspektörerna. Det är ju lätt att inse, att det för arbeterskorna skulle bli till stor nytta att till en kvinna kunna framställa sina klagomål öfver bristande renlighet, öfverarbete m. m. vid fabriken, där kanske endast män utan blick för hvad kvinnorna kunna tåla ha ordnat förhållandena.

Men skola kvinnliga yrkesinspektörer kunna uträtta något, bör naturligtvis vår skyddslag med afseende på arbetstid, arbetslokalernas beskaffenhet, ventilering och renhållning m. m. bli betydligt effektivare och så vidt möjligt utsträckas äfven till småfabriker och syatelierer. Godt vore det nog också, om vid de fabriker, där endast kvinnor arbeta, *kvinnliga* fabriksläkare anställdes.

När vi tala om den alltför långa arbetstiden, döma vi kanske ganska hårdt de arbetsgifvare, som låta t. ex. kappsömmerskorna sitta natten igenom och sy. Men vi betänka kanske icke att *allmänheten,* hvar och en af oss, måhända har skuld i dessa förhållanden. Vi vilja ha våra beställningar utförda på kortaste tid — kappan, klädningen eller hatten *nödvändigt* till den och den söndagen. Men vi ägna icke en tanke åt, att sömmerskorna för vår skull vaka och öfveransträngа sig. Här kunna vi alla göra något för arbeterskorna genom att aldrig för vår fåfängas skull tvinga oss till att få ett arbete utfördt, när man en gång säger oss att det är omöjligt.

Kortare arbetstid är nog nödvändigt. Erfarenheter från Amerika visa ju, att med kortare arbetstid utföres icke mindre arbete, i det man arbetar intensivare, då man har färre arbetstimmar och någon tid till hvila och förströelse. Men naturligtvis måste arbeterskorna själfva vara intresserade af att öka sin arbetsförmåga och drifva upp sin yrkesskicklighet. I arbetsgifvarens intresse måste det ligga att med alla goda medel väcka och uppmuntra arbetarnes arbetslust och arbetsförmåga, så att de under goda arbetsförhållanden och med hög arbetslön frambringa en arbetsprodukt billigare än med låg arbetslön och under dåliga förhållanden.

Upprättande af yrkesskolor borde därför vara ett önskemål hos både arbetare och arbetsgifvare, och nog borde fackföreningarna, hvilkas sträfvanden ju främst gå ut på att skaffa arbetare högre inkomster, söka verka för yrkesskolor inom de yrken, där sådana kunna behöfvas. Jag har hört den invändningen från arbeterskehåll, att *hur* skicklig man än är i sitt yrke, så kan man ändå icke förtjäna mer än en svältlön, men nog skulle för en hel del arbeterskor, t. ex. sömmerskor, väfverskor, skonåtlerskor, modister m. fl., förtjänsten bli bra mycket högre, om de före sitt inträde i fabriken, t. ex. under de år, då de icke längre gå i skolan, men äro för unga för att komma in i industrielt arbete, fått lära ett yrke ordentligt. I utlandet finnas många utmärkta yrkesskolor. I Zürich t. ex. har man en stor fackskola för damskrädderi och linnesömnad, en verklig mönsteranstalt i sitt slag. Den har tillkommit på privat väg, men åtnjuter stort statsanslag. Här finnas flere specialkurser för kvinnor, som arbeta i konfektionsbranschen och vilja utbilda sig och dessutom vid sidan af alla olika sömnadskurser en hushållskurs. Undervisningen i denna yrkesskola är utomordentligt grundlig, både praktisk och teoretisk; kursen i klädsömnad är 3-årig, kursen i linnesömnad 2-årig. Inträdesåldern för elever är 14 år. I Frankrike hade man redan för femtio år sedan yrkesutbildning för flickor. Ar 1864 öppnades den första yrkesskolan i Paris, på enskildt initiativ, men under de sista tio åren ha både stat och kommun grundat en hel del yrkesskolor, vid hvilken äfven de fattigaste flickor kunna få undervisning. De yrken, som inläras, äro klädsömnad, linnesöm, broderi, korsettsömnad, strykning, tillverkning af artificiella blommor samt modist- och barnklädessömnad. Inträdesåldern är satt så lågt som till 12 år. Undervisningen är fri och understöd lämnas åt behöfvande elever. Äfven i Tyskland och England finnes en del yrkesskolor för flickor, af hvilka många tillika äro hushållsskolor.

I Berlin har hemsömmerskornas fackförening, hvilken tillkommit på initiativ af damer ur societeten och omfattar många tusen medlemmar, inrättat gemensamma sysalar, dit de hemarbeterskor, som ha alltför dåliga bostäder eller bo inne där de icke ha plats att arbeta, få sitta och sy. Dessa lokaler, som äro snygga och hemtrefliga, tjäna om kvällarne till lokal för undervisningskurser för sömmerskor; dels nybörjare, som vilja lära en särskild bransch, dels sömmerskor, som behöfva fullkomna sig i sin bransch eller lära något annat slags sömnadsarbete och därigenom hafva flere utvägar till förtjänst. Undervisningen meddelas af skickliga lärarinnor. Vore det icke lämpligt att några af våra fackföreningar för kvinnor började med en liknande verksamhet? Det skulle säkert vara ett litet steg mot deras mål, att söka få arbeterskornas löner höjda.

Att lönerna i en hel del kvinnliga yrken måste höjas kan väl icke bestridas; nog böra väl först och främst de ekonomiska villkoren förbättras, om arbeterskorna skola kunna höja sig i sedligt och kulturellt afseende, och att detta senare är nödvändigt, därom äro de flesta ense, om de också äro motståndare till fackföreningarnas verksamhet. Och man må ogilla *sättet för agitationen* hur mycket som hälst, nog måste man medgifva, att det är nödvändigt att arbeterskorna organiseras, att de lära sig inse, att de själfva måste göra något för att få bättre lefnadsförhållanden!

Det är först på de senare åren vi fått fackföreningar för de specielt kvinnliga yrkena, men till männens fackorganisationer ha kvinnor sedan långt tillbaka anslutit sig, ehuru ej i större antal förrän på sista tiden. År 1903 funnos i Sverige 5,240 kvinnor, som tillhörde männens fackorganisationer. Af dessa voro de flesta, nämligen 1,091, tobaksarbeterskor; 584 voro bryggeriarbeterskor; 537 tillhörde Skoarbetarförbundet och 492 Bokbinderiarbetarförbundet. Kvinnornas Fackförbund, som utgör en sammanslutning af olika fackföreningar, omfattar i Stockholm 9 olika föreningar samt sömmerskeföreningar i Falun, Malmö, Enköping och Eskilstuna. Det är ett godt drag hos dessa kvinnornas fackföreningar att de söka upplysa och bilda sina medlemmar genom att anordna möten med föredrag i litterära och praktiska ämnen.

Under de sista åren har det bland arbetsklassen vuxit fram ett intresse för bildning och upplysning, som är obeskrifligt glädjande. De försök, som från öfverklasshåll göras för att lära känna arbeterskorna och sprida litet sol i deras lif, mötas icke längre med misstroende och likgiltighet, utan omfattas med tacksamhet och intresse af ett stort antal arbeterskor. I Hemmen för arbeterskor i Stockholm hållas hvarje måndag afton samkväm med föredrag och musik m. m. Till dessa samkväm, vid hvilka te och smörgås serveras för 10 öre person, ha utom hemmens hyresgäster arbeterskor från olika fabriker tillträde. Gästernas antal brukar vara 50—60. En större julfest och en sommarutflykt bruka hvarje år anordnas för alla hyres- och samkvämsgästerna gemensamt. Dessutom få böcker ur hemmens bibliotek kostnadsfritt lånas.

Samkväm för arbeterskor anordnas äfven sedan flere år tillbaka af de s. k. "Tolfterna", K. F. U. K., Sömmerskeföreningen och Stockholms Allmänna Kvinnoklubb.

I Göteborg, Norrköping, Malmö m. fl. städer har K. F. U. K. försökt samla arbeterskor till föredrag och syföreningar, ofta med godt resultat. I Sundsvall finnes en mycket lifaktig sömmerskeförening, och på några orter ha kvinnliga rösträttsföreningar börjat upplysningsarbete bland fabriksarbeterskorna.

Hos det stora flertalet arbeterskor har dock icke vaknat vare sig den bildningshunger eller den förståelse af sammanslutningens betydelse, som man kunde önska. Men med de svårigheter, som de flesta arbeterskor ha att kämpa emot, kan det väl knappast förvåna, att slöhet och likgiltighet för annat än stundens behof ofta utmärka dem. Men icke kan man väl undra på, att bittra och missnöjda röster höja sig ur deras leder, att från deras sida såväl som från underklassen i dess helhet kraf på förbättrade lefnadsvillkor göra sig gällande.

Nu är det visserligen sant, att en del fabriksarbete och ofta det, som utföres af kvinnor, är sådant, att det knappast kan betraktas som ett verkligt arbete och därför — menar man — kan det icke betalas högre. Men då det i alla händelser fordras personer, som utföra det, och dessa icke hafva annat än sin arbetsförtjänst att lefva af, bör man väl kunna fordra att arbetet — må vara att det är lätt — skall gifva dem deras nödtorftiga uppehälle. Såsom det nu är, tvingas ju många för lågt aflönade kvinnor in på brottets och osedlighetens bana, medan fattighuset redan tidigt blir den sträfsamma, men af umbäranden utslitna arbeterskans tillflykt.

Mycket fordras både från det allmännas och de enskildas sida, för att våra arbeterskors lefnadsförhållanden skola bli tillfredsställande.

Genom högre aflöningar, bättre bostadsförhållanden, kortare arbetstid, tillfälle till yrkesundervisning och bildande förströelser kan nog deras ställning väsentligt förbättras. Och att kvinnorna, det kommande släktets mödrar, vinna mera fysisk och sedlig kraft, att det beredes dem möjligheter till att arbeta under mindre tryckande förhållanden och till att få mera innehåll och glädje i lifvet, detta skall helt säkert bli till gagn, icke blott för kvinnorna själfva, utan för hela samhället.

I VINDSTILLAN.

NÄSTAN HELA den heta julieftermiddagen hade hon suttit orörlig nere vid fjällsjön, glad öfver att så länge få vara ostörd för de andra gästerna på sanatoriet. Luften var blåhvit af solrök, och sjön liknade en spegel med hvita bårder och bräm. Men allt eftersom dagen led, blefvo de snöstrimmiga fjällen, som reste sig på dess motsatta strand, så ljust violetta, som om hela deras väldiga massa blifvit genomglödgad.

Långt ut ifrån land skymtade hon sanden på bottnen genom det klara vattnet, men det syntes ingen fågel eller lifvande vindkåre på den ljusa ytan, och rundt kring stränderna, där marbjörken växte i grön frodighet, blef ödsligheten så småningom till en jättestark makt, som band hennes sinne i dvala.

Hon hade under en lång stund inte hört andra ljud än en vadares klagande pipande på den närbelägna myren, men när hon hörde, att det gick någon i björkskogen bakom henne, vände hon på hufvudet.

— Är det du? sade hon. — Jag hade nästan glömt, att det fanns människor. Den hon talade till, var en ung flicka i kort kjol och med gula blommor i bältet. Hon var glödvarm af den hastiga gången, och hon kastade sig ned i mossan och knäppte händerna under nacken.

— Jag sökte dig först kring villan, men när jag inte fann dig, förstod jag, att du gått hit, sade hon. Har du varit här länge?

— Jag vet inte, sade den andra, jag har glömt bort tiden också.

Den nykomna ändrade ställning och stödde sig mot armbågarna. Hon var bar och brun om halsen, och under den grå linnehatten, som hon dragit ned i pannan, hade hon ett par mörka ögon, som skiftade och glänste.

— Här är också skönt, om man vill vara i fred, sade hon. Men i dag är här så rent ängslande stilla, att tankarna nästan domna. Då är här skönare en stormdag, när molnen ryka kring fjällen och sjön går grön och hvit, så att man kunde ha lust att gunga som en lom mellan vågkammarna.

Den andra lyssnade till den ungdomliga rösten med ett litet leende kring läpparna. Hon hade ett regelbundet ansikte, och de mörka fint tecknade ögonbrynen kommo pannan att se förnäm ut, men blicken var trött och utan glans.

— Ja, det säger du, Anna Lisa, sade hon. Men jag har låtit min själ vandra öfver dödsmarkerna därborta nu i vindstillan. Där är ett hem för den, som är oduglig för stormen och striden.

Den nykomna låg tyst litet, och hennes ansikte fick ett ångerfullt uttryck. — Du har varit för mycket ensam i dag, Ragna, sade hon.

— Nej, hvarför det, sade den andra och rösten blef kyligare. Hvarför skulle du behöfva uppoffra dig för min skull? Du är frisk och behöfver människor, och jag skyr dem. Men du anser dig naturligtvis ha skyldigheter, eftersom du blifvit hitsläpad som en slags vakterska åt mig.

Hon, som hette Anna Lisa, lyfte upp hufvudet med en hastig blick, men så kväfde hon svaret hon hade på tungan.

Det var Ragnas föräldrar, som kostade på hennes vistelse i fjällen, för att hon skulle vara ett sällskap åt deras dotter och försöka att förströ hennes sjuka sinne. Hon hade genom en sorg blifvit nedbruten till kropp och själ, och det tycktes som om hennes nerver ej skulle kunna bli starkare, fast de skickade henne från det ena sanatoriet till det andra.

Anna Lisa låg och betraktade de smala, hvita fingrarna, som ryckte upp en refva af dvärgbjörken, och hon tänkte, att hon egentligen kanske var ett dåligt sällskap. Hon hade ett lifligt lynne, som ej kunde väga orden, och därför sade hon ofta i största välmening saker, som hon fick ångra.

Hon låg tyst litet, men så kände hon en obetvinglig lust att tala.

— Oduglig för striden, sade du. Är det inte därför, att du aldrig blifvit tvingad in i den. Du har det ju så ställdt, att du kan sitta på sidan, medan andra söka fylla dina andliga och materiella behof, så godt det sig göra låter för dem. Men en annan, som jag, måste själf fylla dem, och tror du inte, att jag är ängslig för framtiden ibland? Jag är fattig, och det hade nog varit klokare af mig att sitta på kontor eller gå i hushåll än att måla. Men det är nu en gång mitt lif, och om jag misslyckas på den banan, vet jag inte, hvad det skall bli af mig. Men jag törs inte tänka på det, utan bara på, att jag *vill* och *måste* fram genom alla svårigheter.

Ragna satt åter med sitt trötta, halft medlidsamma leende kring läpparna.

— Men om du nu blir en konstnärinna och vinner ros och berömmelse, skall du fröjda dig då?

Anna Lisas hela ansikte fick lif. — Ja, visst, sade hon, det är ju självklart.

— Där ser du ju, sade Ragna — egentligen är det en himmelsvid skillnad mellan oss. För dig skall den djupaste förtviflan vika, blott din vilja segrar och lyckan ler emot dig. Det är därför roten och kärnan är frisk hos dig. Men jag vill ingenting mera. Min själ är söndertrasad, och man måste vara hel också för att kunna bli duglig för lyckan.

Hon lät sin blick halka genom björkdungen omkring dem. — När man ser på fjällbjörken här, fortsatte hon, kan man riktigt se, hvad en kamp för lifvet vill säga. Den får vrida och kröka sig i tusen former under stormen för att kunna växa.

Anna Lisa sköt upp hatten i pannan för att få svalka. — Ja visst, sade hon, därför älskar jag dem också. Du talade om dödmarkerna därborta, och så finns det väl ingenstädes en segare och mer ihärdig lifsvilja. Ända upp i stenuren växer och blommar det, så fort det porlar en droppe vatten eller finns några mullkorn att slå rot i.

— Ja, sade Ragna, du har rätt, men man behöfver ha en kärleksfull vilja och vara nära för att kunna se det. Jag sitter hellre här på afstånd och ser dödsvidderna med deras människotomma och feberfria luft. Men när jag talade om fjällbjörken, var det egentligen därför, att jag tänkte säga, att jag tror att du liksom den har vuxit ur den jordmån, att du kan trotsa många stormar utan att gå under. Men det har icke jag. Folk säger, att det är en sorg, som har gjort mig sjuk, och det är sant, att den kom det onda att bryta ut, men fröet fanns redan förut. De, som jag leder mitt upphof ifrån, ha aldrig ägt den där lifsviljan du talar om.

Anna Lisa afbröt henne. — Det var egentligen du som började att tala om den.

Ragna satt och betraktade de hvita molngestalterna, som började att torna upp sig som fjäll inne bland solnedgångens rosafärgade töcken.

— Vid en tidpunkt i mitt lif skulle jag kanske ha kunnat räddas, sade hon. Men då tålde jag inte vid att svikas. Du har väl hört de raderna: "Gud hjälpe den som tabte alt, blot ikke sin forstand." Hade jag varit fattig då, hade det väl antingen blifvit slut med mig, eller också hade jag tvungits bort ifrån mig själf. Men i stället slösades alla omsorger på att jag skulle fortsätta mitt halfva lif.

— Nu är du otacksam mot dina föräldrar, sade Anna Lisa.

Ragna höjde lätt på ögonbrynen. — Ja, sade hon, men hvad skall jag egentligen tacka dem för.

Anna Lisa steg upp. — Det är åska i de där hvita molnen, sade hon. Är du inte nöjd att gå med mig hem till villan nu.

Rösten lät nedslagen. Ragna reste sig också. — Ja, naturligtvis, sade hon, jag skall väl inte göra din tjänstgöring för svår.

De gingo under tystnad upp genom liden, där marken och björkarna doftade starkt som mot regn. En fjällpipare följde dem i träden med sitt tungsinta klagande.

Slutligen sade Ragna: — Nu har naturligtvis min bortovaro vsrit föremål för intresse däruppe igen. Jag kan redan se dem sitta längs efter verandan för att konstatera, att ingenting upprörande händt, utan att du lyckats föra mig helbregda hem igen. Jag önskar, att jag finge vara, där jag sluppe se människor.

— Men där det inte finns människor, sade Anna Lisa dröjande, där finns det inte heller de bekvämligheter, vid hvilka du är van. Kunde du undvara dem?

— Nej, kom svaret, det är sant. Jag kan inte undvara bekvämlighet. Där ser du ett nytt bevis på, hvilket fuskverk mitt lif har blifvit. Och nu är det för sent.

Anna Lisa stannade, och hennes solbrynta ansikte fick en ännu varmare färg.

— För sent, sade hon, nej, säg aldrig det ordet.

— Jo, jag har för länge varit i mina fienders våld. Nu kan kroppen inte understödja själen, och själen har ingen kraft att hjälpa kroppen.

Anna Lisa fortsatte att gå igen med nedböjdt hufvud. Den välljudande altrösten bredvid henne klingade denna dag bittrare än vanligt och tog modet ifrån henne. Hvarje morgon, när hon vaknade bland dessa fjäll, som hon älskade så högt, kände hon lifslusten strömma inom sig, och då vaknade också hoppet för väninnans räkning. Hon hade lärt sig att hålla af henne, trots hennes sjukliga själfviskhet, men hvar dag tyckte hon, att hon också fick erfara, hur hoppet förbyttes i misströstan.

Hon vände plötsligt bort hufvudet för att dölja tårarna, som ville bryta fram. Men Ragna hade märkt skälfningen kring de känsliga läpparna och förstått henne.

— Anna Lisa, sade hon. Hon misstänkte människorna och skydde deras medlidande, men när hon ett ögonblick såg in i det unga, okonstlade ansiktet, som försökte att dölja sin bedröfvelse, tyckte hon, att det kändes som om någonting brustit inom henne och känt längtan efter att förlösas af varma tåreflöden.

Hon stannade och strök med näsduken öfver den fuktiga pannan. Då hade Anna Lisa återvunnit själfbehärskningen.

— Gå vi för fort, sade hon. — Är du trött?

Ragna såg, hur ögonhåren ännu hängde våta mot de heta kinderna. — Nej, sade hon, det var inte det. Men jag tyckte, att det strök en vindfläkt genom dödsstillheten här, en liten bitter fläkt, som ändå gjorde mig godt, mera godt tror jag än hela den här sanatorievistelsens tröstlöshet.

STI HÖG.

BAKALETTE Lagermans Kak- & Tårt-pulver "TOMTEN".

CHRISTIAN LUNDEBERG.

UNDER DE ALLVARSFYLLDA VECKOR, som denna sommar medfört på grund af det revolutionära unionsbrottet från norrmännens sida, har intresset särskildt varit knutet till urtima riksdagen och dess *särskilda utskott*. Ordförande i detta särskilda utskott, som haft att afgöra, under hvilka *laga* former och på hvilka villkor en unionsupplösning skall kunna komma till stånd, har varit bruksägaren *Christian Lundeberg*. Och att han varit väl skickad för detta förtroendeuppdrag, framgår af det slutresultat, hvartill urtima riksdagens särskilda utskott kommit.

Det är sålunda ej underligt, att, sedan den Ramstedtska ministären ansett sig böra afgå, man på många håll betecknat den handlingskraftige och framstående utskottsordföranden hr Lundeberg såsom den närmast stående och mest lämplige att träda i spetsen för en ny ministär. Då dessa rader i pressläggningsminuten nedskrifvas, vill ryktet ock med bestämdhet veta, att hr L. af h. m:t konungen anmodats att bilda en ny regering. Idun har alltså redan i detta nummer velat meddela ett porträtt till dagskrönikan, hvilket i alla händelser väl försvarar sin plats.

Bruksägaren Christian Lundeberg föddes den 14 juli 1842 på Forsbacka bruk i Gestrikland, samma betydande bruksegendom, som han allt sedan 1872 förvaltat, och hvars hufvuddelägare han är. Han ägnade sig först åt det militära yrket, men tog 1874 afsked som löjtnant för att uteslutande ägna sig åt bruksrörelsen. Hans praktiska och klara förstånd, hans arbetskraft och energi förskaffade honom dock snart en hel del offentliga förtroendeuppdrag. Redan 1869 blef han ledamot af Gefleborgs läns hushållningssällskap och 1893 dettas vice ordförande. Sistnämnda år blef han ock ordförande i länets landsting. Mest bemärkt torde dock hans verksamhet som ledamot af Riksdagens första kammare blifvit. Här intager L. den framskjutna ställningen som kammarens vice talman, hvarjämte han hedrats med kammarens främsta förtroendeuppdrag. År 1887 var han ledamot i lagutskottet och tillhör sedan 1888 det viktiga statsutskottet, hvars ordförande han är. Likaså har han tillhört såväl 1895 års som innevarande års hemliga utskott samt försvarsutskottet vid 1901 års riksdag. Ledamotskap i en hel del kommittéer har äfven kommit på hans lott. Hr L. har sålunda hunnit med mer än de flesta; men så äger han ock en okuflig energi och en ovanlig arbetsförmåga, egenskaper, som nog komma att behöfvas i den nya regeringen.

CHRISTIAN LUNDEBERG.
Florman foto.

FRÅN KEJSAR WILHELMS BESÖK I VISBY. FOTO FÖR IDUN AF S. WULF. 1. HOHENZOLLERN PÅ VISBY REDD. 2. HAMNEN MED DE FLAGGSMYCKADE FARTYGEN. 3. KEJSAREN LANDSTIGER. × KEJSAREN. ○ BORGMÄSTAREN. 4. TYSKA KONSULATETS HUS I VISBY. 5. KEJSAREN PÅ VÄG TILL FORNGRÄFNINGARNA VID KARSBETNINGEN. 6. KEJSARSLUPEN LÄMNAR VISBY HAMN.

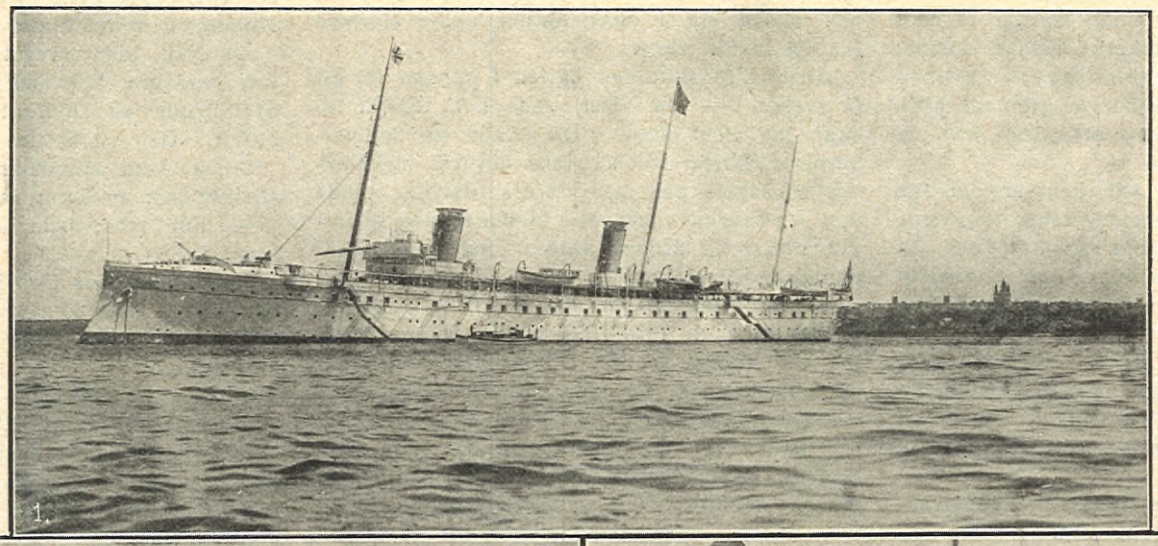

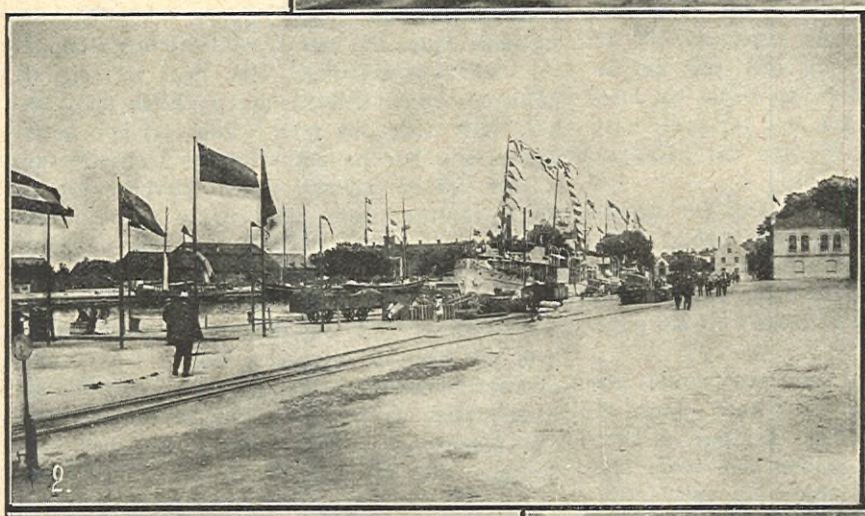

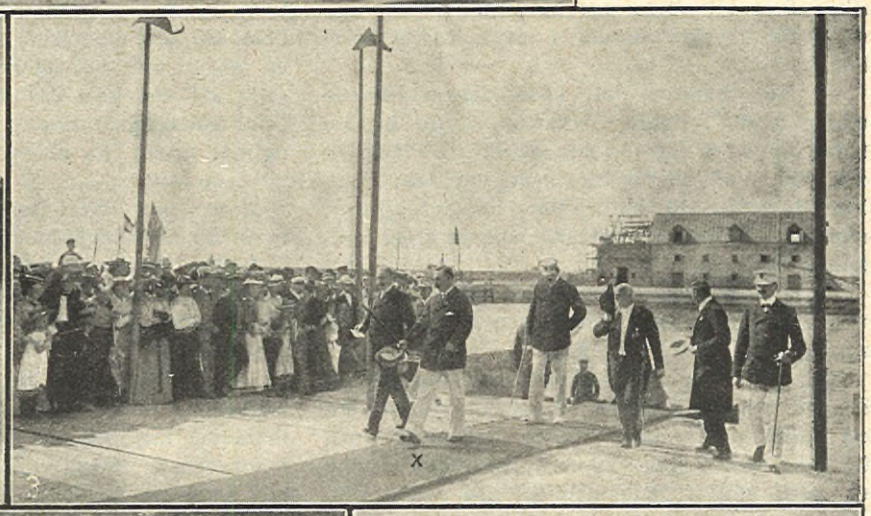

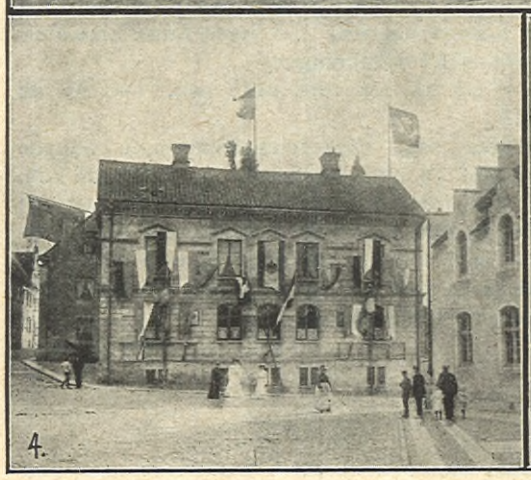

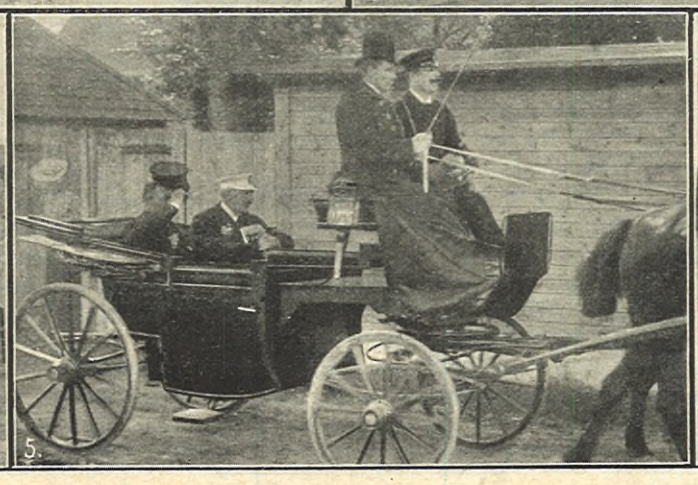

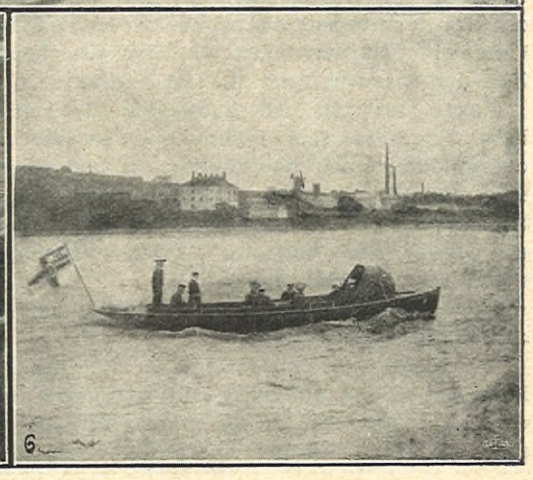

UR DAGSKRÖNIKAN.

ROBERT THALÉN †. En af vårt lands mest framstående, europiskt ryktbara vetenskapsmän, f. d. professorn i fysik vid Uppsala universitet *Tobias Robert Thalén*, afled den 27 juli i Uppsala.

ROBERT THALÉN.

Född 1827 i Köping, blef han student i Uppsala 1849, aflade fil. kand.-examen 1854 och promoverades samma år. Efter att en kort tid ha tjänstgjort som docent i astronomi i Uppsala företog han såsom bysantinsk stipendiat 1856—59 en resa till England, Frankrike och Tyskland i och för fysiskt matematiska studier. Vid hemkomsten blef han docent i fysik och efter att vid olika tillfällen ha upprätthållit professuren i fysik och mekanik vid Uppsala universitet, utnämndes han till professor i mekanik 1873 och i fysik 1874. År 1896 tog han afsked från professoratet.

I SOMMARMÖTENAS TID presentera vi i dag gruppbilder från de nyss afhållna årsmötena inom tvänne föreningar, som hvar för sig gjort till sin uppgift att inom olika områden tillvarataga vårt lands rika naturliga resurser. Den ena framställer Mosskulturföreningen, som den 26—28 juli afhöll sitt årsmöte i Jönköping, den andra Sveriges västra skogsvårdsförbund, som den 27 samlats till årsmöte å Kinnekulle turisthotell.

STOCKHOLMS RODDFÖRENING firade i söndags sitt 25-årsjubileum med en stor regatta å Kyrkviken vid Lidingön, från hvilken vi meddela ett par bilder. Dagens hjältar vore roddarna från Vaxholm. De segrade i 5 lopp af sju.

EN LÄRARES MINNE. I den lilla uppstaden Vimmerby, Kalmar län, fanns för 50 år tillbaka i tiden en privatskola som under en lång följd af år, hade stort och berättigadt anseende. I ordets vackraste bemärkelse kunde den kallas en samskola, där lärjungar af olika åldrar och kön och barn af föräldrar från högst olika samhällsklasser undervisades.

Skaparen af denna skola, hvilken lefde och dog med honom, var S. M. Cand. *P. M. Helén*, vida känd som en öfverlägset skicklig lärare. Af hans forna »pojkar» — nu alla gamla män — voro, spridda som de äro öfver hela vårt land, blott en del samlade kring hans grafkulle på Vimmerby kyrkogård söndagen den 23 juli, då de som en tacksamhetsgärd åt sin afhållne lärare reste den minnesvård, vi här nedan afbilda.

DEN Å VIMMERBY KYRKOGÅRD NYRESTA MINNESVÅRDEN ÖFVER P. M. HELÉN. A. WIDÉN FOTO.

GRUPPBILD AF DELTAGARNE I SVENSKA MOSSKULTURFÖRENINGENS ÅRSMÖTE I JÖNKÖPING 26—28 JULI. H. HOLM FOTO.

GRUPPBILD AF DELTAGARNE I VÄSTRA SVERIGES SKOGSVÅRDSFÖRBUNDS ÅRSMÖTE Å KINNEKULLE DEN 27 JULI. G. S. ANDER FOTO.

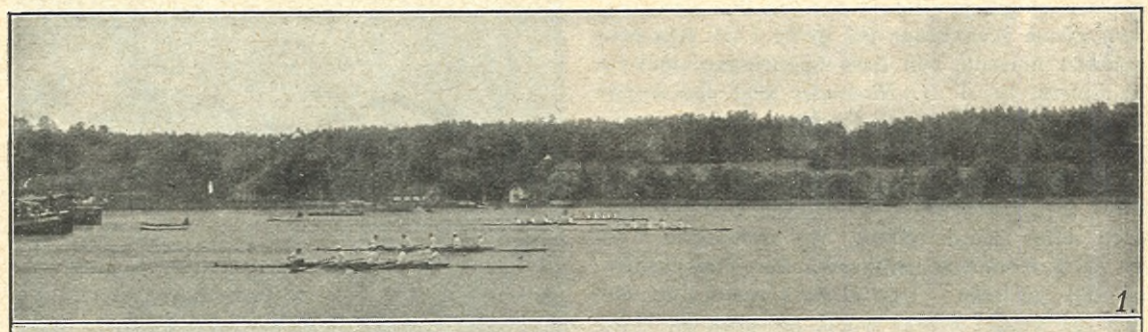

STOCKHOLMS RODDFÖRENINGS 25-ÅRSFEST DEN 30 JULI. REGATTAN Å KYRKVIKEN. 1. START. 2. DET SEGRANDE VAXHOLMSLAGET. S. WULF FOTO.

ETT SAMLARENAS PARADIS.

DET FINNES i vår goda hufvudstad godt om antikvitetsaffärer, som i rymliga och eleganta lokaler vid törnäma gator locka den rike amatören med sina skatter af förgångna tiders handtverk och konst. Vid en oansenlig sidogata strax utanför Brunkebergstunnelns mynning, eller närmare bestämdt David Bagares gata 1, residerar emellertid i ett par, tre små låga rum den obestridligen originellaste af alla Stockholms antikvitetshandlare, och om också den internationella turistströmmen eller den plånboksstinne stilsnobben går de låga fönstren förbi, finnes det dock en trogen krets af verkliga kännare och samlare, af konstnärssjälar och pietetsfulla älskare af gångna tiders minnen och stämning, som gärna återvänder till detta i sitt slag enastående museum och dess hopbringare och innehafvare, hr *A. G. Hagander*, med den trygga Gustaf Adolfstypen och den humoristiska språklådan.

Ja, ett riktigt "samlarenas paradis" har den lilla antikvitetsaffären nedanför Brunkebergsåsen efter hand blifvit, och kommer man väl en gång inom dess trollkrets, sliter man sig icke så lätt därifrån. Den alltid tjänstvillige värden på stället bidrar också att göra en tiden kort med sina historier om de tusen saker och ting af kulturhistoriskt eller anekdotiskt intresse, som från golf till tak — såsom granneligen framgår redan af våra pittoreska bilder — belamra hans väggar.

Det finns väl också knappast någon antikvitetshandlare i vårt land, som i så hög grad är specialist på de moderna samlingarnas område som hr Hagander. Han har bättre än någon annan förstått "tidens kraf", ja, ofta nog med divinatorisk blick åratal i förväg *förutsett* dem, och de förtjänster, han nedlagt om räddandet af otaliga, af de flesta länge förbisedda alster af äldre dagars hemslöjd, handtverk och konst, äro sannerligen icke ringa och väl värda ett offentligt erkännande.

Se till exempel dessa mängder af gamla konstsmidda port- och kammarlås, gångjärn, portklappar och nycklar, de grannt bemålade allmogesakerna af trä, såsom häcklor, skäkte- och svingträn, betsman med data ända från 15- och 16-hundratalen, tenn- och kopparpjäserna, krusen och lerskålarne med sina naiva bilder, de tulipanarosprydda kistorna och tusen andra ting! Se där ett härligt gammalt allmogeskåp under en handmålad väggbonad med "Konung Sallomons Kröning" strax bredvid ett brännvinschatull från Karl XII:s tid och en narrkrona, som "enligt sägen" bars på skampålen af Gustaf III:s baneman. Och uppåt alla väggar rara "tryck" och kopparstick, gamla sablar, pistoler och konstnärligt utsnidade mangelträn! Till en början känner sig betraktaren formligen förvirrad i detta kaos, men upptäcker snart systemet i den skenbara oordningen och tröttnar sedan icke att låta sin blick gå ut på alltjämt nya upptäcktsfärder i denna minnenas och kuriositeternas skattkammare. Säkert är att ett besök i den originella lokalen är lika instruktivt som roande, och våra bilder från densamma — å hvilken man å n:r 2 äfven presenteras för innehafvaren själf vid sitt skrifbord — torde icke sakna intresse för de många, som i våra dagar syssla med samlingar och studier från gången tid.

ETT SAMLARNES PARADIS. NÅGRA INTERIÖRER FRÅN A. G. HAGANDERS ANTIKVITETSAFFÄR I STOCKHOLM. A. BLOMBERG. FOTO.

DEN GYLLNE STUNDEN.

I KVÄLLENS guldvåg dränkta
stränderna som skimrande minnen stå.
Högsommartunga
tyst som i dröm försänkta
träden, i lä af stugornas längor grå.

Långt ute börjar en ensam flickröst sjunga
— men tystnar för djupens betagande aftonsång.
Kvällningens drömmartvång
tacksamt, som trötta barn, vi taga.
Guldstrålar falla
in i de doldaste, mörkaste djup af alla,
i tigande hjärtans vrår.
Ljust som en gyllne saga
lifvet en stund i renaste skönhet står.

GUSTAF ULLMAN.

MINNESBÄGARE I SILFVER MED GUSTAF II ADOLFS BILD, TILLHÖRIG PROF. E. T. MEYER.

EN GUSTAF ADOLFS-RELIK.

EN TYSK TIDSKRIFT meddelar i sitt senaste nummer en afbildning af en märklig Gustaf-Adolf-relik och följande upplysningar om dess historia — nedskrifna af ägaren, professor E. T. Meyer — hvilka helt visst böra äga intresse äfven för svenska läsare:

"Många band förena min familj, liksom andra gamla vor-pommerska familjer, med Sverige — vårt land har ju också alltifrån 1630 till, delvis åtminstone, 1814 stått under svenskt herravälde. Och redan ännu tidigare ägde en liflig förbindelse rum mellan svenska och pommerska familjer. Så kom en af mina förfäder redan omkring 1580 under konung Johan III som skeppsbyggmästare från den gamla hansestaden Stralsund till Sverige. Dennes son studerade juridik i Uppsala och Greifswald, blef notarius i Stockholm och ernådde en framskjuten ställning hos Gustaf II Adolf. Hans post motsvarade ungefär den af en nutida generalauditör för armén. Tillhörande konungens närmaste omgifning, deltog han i dennes segertåg genom Tyskland och betroddes senare med reorganiserandet af rättsväsendet i vårt gamla, då svenskt blifna familjeland Pommern. Bland de mångfaldiga nådevedermälen, som han mottog af konungen, var äfven den här afbildade silfverbägaren, ett mästerverk af tysk guldsmedskonst. Bägaren är 12 cm hög, upptill 8, nedtill 5 cm i genomskärning och hvilar på kulfötter. Inuti är den starkt förgylld, och äfven utanpå är grunden förgylld, så att de i silfver drifna och ciselerade partierna ytterst verksamt framhäfvas. På framsidan bär den i hög relief konungens bröstbild med de karaktäristiska dragen och den flammande blicken — jag känner knappt någon enda Gustaf-Adolfsbild, som så mäktigt talar till åskådaren. De öfriga sidorna smyckas af fruktstycken i senrenässansens stil, allt utfördt med verklig mästarhand. Denna bägare söker sin like såväl i tyska museer som i Stockholms riksmuseum. En sådan värdefull klenod vet också att berätta en hel familjekrönika. I nära tre århundraden har den bevarats genom upprörda och stormiga tider, räddats undan plundring och brand och städse ärats som en familjerelik Endast vid högtidliga tillfällen tages den fram ur de gamla ekfodralet — vid dop, bröllop och särskilda minnesdagar — och endast ädelt gammalt rhenvin har rymts i dess rund. Och enhvar, som druckit ur densamma, har helt visst med vördnad och acksamhet tänkt på honom, från hvilken bägaren stammar: Tysklands och det tyska evangeliets räddare!"

Köp Venersborgs BARNSKODON!

Bästa svenska fabrikat!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas af:

Aktiebolaget A. F. Carlssons Skofabrik, Venersborg.

Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i landet.

HERTIGENS FRIERI. HISTORISK SKISS FÖR IDUN AF MILA HALLMAN.

»MIN HERR BRODER gift! Omöjligt min käre Reuterholm, omöjligt... Med hans liaisons, med hans dyrkade Sophie, med alla andra väninnor... Nej säger jag, det går inte.»

»Låt mig dock göra ett försök, ers kunglig höghet! Hertig Fredrik har älskat ombyte förr... Ja, ja, jag gör inga jämförelser. En kunglig prinsessa och... Nej! Men hertigen är ännu rätt bibehållen, fastän ej längre ung och — förlåt en trogen tjänare som vågar kalla sig vän, ers kunglig höghet — men... men hertigen har skulder, stora skulder...»

»Ja det vete Gud! Hans affärer äro värre än mina —» afbröt hertigen-regenten Carl af Södermanland sin »storvizir» baron Reuterholm, hvilken fortsatte:

»Och den engelska prinsessan bör medföra en aktningsvärd hemgift. Hertigen finge sina bekymmersamma omständigheter ordnade utan att han behöfde ha så många besvärligheter som nu. Dessutom kommer hans kunglig höghet igenom ett giftermål i lugn och ro.»

»Ni är intresserad af hans lugn? Det är ju vackert! Men hur tror ni det skulle bli innan saken vore afgjord, tror ni att Sophie Hagman och Euphrosyne Löw utan vidare nöjde sig med att taga ett ömt farväl af sin älskvärde vän? För mansell Hagman fruktar jag ju inte, hon är alltför fin och älskvärd för att vilja bråka, men den vackra Euphrosyne blir värre. Jag talar öppet till er, Reuterholm, men ni kan lätt tänka er att det kommer att bli uppoffringar. Är det värdt att försöka?»

Det var inte underligt att hertig Carl hyste betänkligheter om Reuterholms giftermålsförslag för Fredrik Adolf — såvida förslaget kom från baronen och inte från hans herre. Det senare är dock mindre troligt, hertig Carl hade just aldrig utmärkt sig för att kunna taga initiativ, då Reuterholm däremot icke saknade förmåga att utfundera planer.

Hertig Carl steg upp från den stora förgyllda länstolen, gick fram och åter öfver golfvet, stannade slutligen framför baronen, skrattade smått och sade:

»Vet ni Reuterholm hvad jag fick för en lustig idé? Ni tänker på dynastien.» — Reuterholm ryckte till, svarade icke. Hertigen fortsatte: »Se så, svara mig — är det endast min brors finanser ni har i tankarna?»

»Ers kunglig höghet tillgif mig, men — det kunde vara godt att fästa ögonen på annat håll i händelse vår unge konung — det himlen förbjude — icke skulle finna någon värdig att kalla sin gemål.»

Reuterholm hade talat sakta och tvekande. Hertigen såg på honom forskande och sade: »Ni är hemlighetsfull min baron. Alltid kommer mystikern fram hos er. Och jag kan inte förneka att hoppet om dynastiens bestånd genom min furstlige broder verkligen är så problematiskt, att det fordrades att något mystiskt, något underbart skedde.» Hertigen skrattade åter.

»Ers kunglig höghet behagar skämta, men jag ber dock som om en nåd, att Ers kunglig höghet nådigst ville tänka på planen.»

»Jag skall så och skall äfven tala med min bror därom... Men att gifta bort hertig Fredrik! Jag kan inte ännu taga den tanken fullt allvarligt...»

* * *

Huru nu herre och tjänare rådslogo och huru de lyckades intressera hertig Fredrik för en äkta mans lugna och fridfulla lif, med betalda skulder i perspektiv, är inte så godt att säga, men rådplägningarna mellan medlemmarna af det svenska konungahuset och den maktlystne mystikern Reuterholm ledde slutligen därhän att Sveriges sändebud i London baron Göran Ulric Silfverhjelm en dag fick mottaga följande bref — hvilket för öfrigt i Reuterholms egenhändiga koncept finnes bevaradt i Riksarkivet:

»Baron Silfverhjelm i London.

Uppå H. K. H. Hertigen Regentens speciella Nådiga Befallning får jag härmedelst med Tit. öppna en Brefväxling hvilken så väl som själfva ämnet för den samma Tit. ville anse som ett Enskildt förtroende, hvilket aldrig får komma utom oss bägge.

H. K. H. önskar, att genom Tit. få säkra och noga underrättelser om de Kongl. Engelska Prinsessorna, deras ålder, utseende, seder, uppfostran, uppförande, och med ett ord allt hvad som kunde intressera den att veta, som tilläfventyrs hade någon speculation att en dag söka en närmare Alliance innom det huset. Ju fullständigare och minutiösare Tit. fördenskuld kan härom underrätta, desto närmare uppfyller han H. K. H:t åstundan och ändamål, och gör sig af Dess Höga Ynnest och ärkänsla förtient — var det möjeligt, att ännu därtill förskaffa Prinsessornas Portraiter, utan att sådant på något sätt märktes, vore det så mycket bättre, och skall beloppet af omkostnaden genast genom mig blifva Tit. tillsänd, då han mig om densamma underrättar — ju mera skyndsamhet i denna sak sättes, desto välkomnare blifver det. — Nu menar jag mig hafva sagt Tit. allt nog i detta ämne, ehuru åt en annan kanskie mycket för litet —. Dess fintlighet och goda förstånd giöra vidlöftiga jnstructioner i detta fall helt onödige.»

Att baron Silfverhjelm borde bli högeligen förvånad, då han fick denna order, är ganska säkert, och detta förutsågs också af Reuterholm, som fortsätter:

»Jag förutser lätteligen all Tit. billiga förundran vid ärhållandet af detta oförmodade updrag, i synnerhet i en moment då vår unga konung redan så tydeligen giort sitt vahl af Dess snart hitförväntande Drottning; men utan att ännu på minsta sätt kunna uttyda denna gåta, och med det redan ofvannämde förbehåll, att aldrig därom åt någon annan än Hertigen och mig giöra ringaste Ouverture: får jag för det närvarande endast jnskränka mig jnnom hvad redan i detta ämne nämt är — — —». Några vanliga artighetsfraser afsluta episteln, som är undertecknad — »Stockholm d. 8 Februari 1796. — Tit. Vördsamme Tjenare G:] A: R:» — det är uttydt: Gustaf Adolf Reuterholm.

I »De] la Gardieska Arkivet». band XX, är ofvanstående bref delvis intaget, där mottagarens fullständiga titel, men icke hans namn, finnes utsatt — »Högvälb. Hr Baron och Konungens Chargé d'Affaires vid Engelska hofvet». Däremot står där brefskrifvarens hela namn. Samma dato som konceptet. Men då brefshistorien trycktes i De la Gardieska arkivet, hade man inte reda på alla brefven och ej heller förmodade man, att det kunde vara fråga om något giftermål för hertig Fredrik. De bref, som då voro kända, behandlas där helt summariskt i en not, det sista af dem dateradt d. 11 mars. Brefskrifniugen mellan underhandlarne i Stockholm och London pågick emellertid in i juli, och bland aktstyckena finna vi det intressantaste brefvet i hela samlingen — hertig Fredriks egenhändigt skrifna svar på giftasförslaget.

Mer eller mindre undrande öfver de nya giftermålsplanerna, fann sig Silfverhjelm pliktskyldigast smickrad af förtroendet, lofvar anskaffa de önskade prinsessporträtten och för öfrigt göra hvad han kan i saken.

Nästa bref skrifver Silfverhjelm d. 8 mars. Sedan han först ursäktat sig med att tandvärk och hufvudvärk hindrat honom att skrifva förr, redogör han nu för den engelska konungafamiljens husliga lif. Lugnt och stilla, på klockslaget lefde denna »ordentliga familj» som han vitsordar den, och hvilkens alla medlemmar han beskrifver. Prinsessorna hade alla god uppfostran, voro språkkunniga och — med undantag af den äldsta, trettioåriga — musikaliska. Den äldsta prinsessan hade ett »ädelt och majestätisktutseende», hon var högväxt, stolt och förnäm och mer kunglig än systrarna, säger Silfverhjelm. Om den två år yngre prinsessan Augusta har han det vackra omdömet att hon var mest älskad. Den tredje i ordningen var liten och fet, men tyckes dock med detta mindre eteriska yttre förenat »en hög grad af sensibilité» samt »äga något melankoliskt i sin disposition" och hade därtill smak för den ädlaste af sköna konster — arkitekturen. Dessa tre behandlar Silfverhjelm i detta bref, de tre yngre spar han till en annan gång. Innan han slutar brefvet gör han en reflektion, som visar oss, hvilken dygd han satte högst hos en kvinna, som tänkte gifta sig — trohetens ljufveliga blomster. Engelskorna äro genom uppfostran väl skickade att bli goda hustrur, säger han, ty de äro trognare än andra nationers kvinnor.

Om de tre yngsta kungadöttrarna har Silfverhjelm — i bref af d. 11 mars — inte mycket att säga, de tyckas ha varit tämligen vanliga engelska flickor — och den yngsta hade ju inte trampat ut barnskorna ännu, bara tretton år som hon var. Hon eller den några år äldre systern kunde i afseende på åldern anstått den unge svenske konungen; att gifva dem åt gamle hertig Fredrik hade däremot varit synd. Mellansystern af de tre sista — 19 år — kunde möjligen i ett nytt hofs förströelser och nöjen fått bot för den nervsjukdom, hvilken kvarstod som rest efter ett tycke hon haft. Den nittonåriga hade glömt att hon var prinsessa och skänkt sitt hjärta till en vanlig gardesofficer. Däraf kunde intet bli — och tiden fick läka såret.

Och när Reuterholm väl fått den första beskrifningen hitsänd, ger han ingen order om afslutning, utan låter Silfverhjelm fortsätta. Nu gälde det också att skaffa porträtt. Prinsen af Wales hade af en artist beställt bilder af dem alla sex — dessa borde Silfverhjelm nu i största hemlighet få kopierade och hemsända. Han hade lyckats leta upp »en ganska snäll» porträttmålare, som inte hyste några betänkligheter att göra kopiorna för en beställare, hvars namn han inte fick veta, han var nöjd bara han fick pengar. Dessutom skulle baronen samla de kopparstick, föreställande de unga damerna, hvilka han kunde finna.

Med nästan rörande nit arbetar Silfverhjelm för den mäktige och kanske fruktade Reuterholms plan, utan att forska efter hvilken denna egentligen var. Antingen det gälde hertigen af Östergötland eller konungen, kunde båda bli belåtna, tänkte han kanske, och ännu fler

MELLINS FOOD

är en lättsmält, närande föda för barn, sjuka, konvalescenter och ålderstigna personer och är varmt förordad af herrar läkare.

Köpes på alla apotek.

Prof samt broschyr om barns uppfödning gratis och franko från

MELLINS FOOD DEPOT,
Malmö.

skulle bli nöjda om gamle Fredrik finge pengar att betala sina skulder. Kunde Silfverhjelm förmedla detta önskemål, fanns det nog folk, som komme att innerligen tacka honom för en god gärning. Enfin — det var honom angenämt att göra sin plikt.

Erinrom oss, att Gustaf Adolfs förlofning med den mecklenburgska prinsessan ingicks 1795 och endast ägde bestånd en kort tid. I augusti året därpå reste han med farbrodern Carl och Reuterholm till Petersburg för att återknyta giftermålsunderhandlingarna därstädes. Om nu Reuterholm i februari hade vetat eller förutsett, att frieriet i augusti i Petersburg skulle stranda, då hade det onekligen varit ett drag af framsynthet, som kommit honom att i tid sauvera sin unge konung. Att Reuterholm önskade sauvera dynastien synes otvifvelaktigt, ehuru det tyckes oss väl sangviniskt att hysa något hopp om tronföljdens betryggande genom hertig Fredrik. Men kanske Reuterholm trodde på underverk härvidlag. Såvida han icke helt enkelt ville ha slut på hertigens penningebekymmer. Men då hade det ju varit ett frieri för hertig Fredrik endast som vanlig människa — låt vara konungens nära frände — och i så fall var det ju alldeles onödigt af Reuterholm att blanda in historien om den blifvande drottningen, "konungens snart hitförväntande brud", och att insvepa det hela i den mystiska slöja, hvilken var ägnad att skaffa Silfverhjelm åtskilligt hufvudbry.

Men — folk voro väldiga brefskrifvare på den tiden, och helt visst hade någon gissning hviskats i Stockholm, som följt med vinden till London. Och då Silfverhjelm skickar de tre äldstas bilder först, är det nog inte af hänsyn till deras ålder endast, utan äfven med tanke på de två svenska furstarnes.

På Tullgarns slott satt hertig Fredrik och tänkte öfver hvad han genomlefvat — kvinnokärlek, fester, lek och glans, uppblandadt med litet fältlif i Finnland och — fältlif med björnar hemma, hade jag nära nog sagt. Så illa var det ju inte. Mot den älskvärde hertig Fredrik kunde ingen fordringsägare vara sträng, man förlorade gärna sina pengar för några artigheter af honom. Men ledsamt var detta kapitel i alla fall. — Och så kvinnorna! Främst hans tillbedda Sophie, som skänkt honom sin ungdoms glans och nu hade den mognare ålderns milda behag och värdighet att gifva, förlåtande den älskare, som glömt budet "du skall inga andra gudinnor hafva jämte mig" och vändt sitt flyktiga hjärtas dyrkan till mindre värdiga väsen. Euphrosyne Löw, lättsinnig och beräknande, alltid med då det gällde en affärsmässig fördel! Vi skola icke nu behandla de båda rivaliserande kvinnorna, endast anmärka, att det torde hafva varit Euphrosyne, som slutligen kommit hertigen att tröttna på det enerverande nöjeslifvet. Någon gång kommer ledan och med den längtan efter hvila.

Hertig Fredrik uttalade sitt gillande till den igångsatta planen, hvilket Reuterholm omtalar i bref till Silfverhjelm af den 19 april — baron Silfverhjelms bref hade af "H. K. H. med mycket nöje blifvit läste", säger Reuterholm oeh tillägger, att han fått i uppdrag att betyga baronen "hertigens fullkomliga tillfredsställelse".

Men — hvilken "hans kunglig höghet", hvilken "hertig"? Det säger inte Reuterholm, utan lämnar fortfarande åt sin agent att "tyda gåtan", som han skref en annan gång.

Sina tankar om frieriet och de föreslagna prinsessorna tillkännagifver hertig Fredrik med all önskvärd tydlighet i följande egenhändiga bref till Reuterholm:

"Min bästa Barons bref har jag genom General Pauli ärhållit, och får jag här innelyckt återsända de tränne bref af Baron Silfverhjelm, som min bästa Baron varit god och lämnadt mig del af, jag vet ej på hvad sätt jag skall ärkiänna Edert goda bemödande för mig. Att min ärkiänsla är upriktig, det hoppas jag att min bästa Baron är, och skall altid vara, och blifva städse öfvertygad".

I fortsättningen af brefvet kommer den gamle kvinnodyrkaren fram, som ingenting har emot att plocka friska rosor, men hvars veka hjärta önskar något mer hos en kvinna än skönhet, som vill hafva sympati och förståelse.

"Sakens framgång — skrifver han — ser jag med mycken fägnad redan förut, och således anser jag icke för en gnista, utan för en låga min öfriga lifstids lycka. Af dessa brefvens sanfärdiga målning, har jag tyckt redan bordt kunna grundadt mitt vahl, men som svag mennskia tyckes ändock, att jag är i betänkande emellan tvänne hvars caractairer äro mäst lika, men med mera och mindre sensibilite.

Den äldsta, så konglig hon är och i ålder för mig mäst passande, är för mig för kongelig."

Denna ganska kantiga korg till den stolta prinsessan, är fylld med en del filosofiska reflektioner. Prinsen fortsätter: "Ett dygdigt folk, som böjdt att älska sitt konunga hus, bör finna hos oss, det de åstunda hos var och en, som de sin kärlek gifver (.) att yfvas af sin börd, och städse låta känna skillnaden af försynens skickelse, nederslår den godtänckte, och förjagar med fulla skiäl den vänskap och tillgifvenhet, som med högmod aldrig kan vinnas; således är jag hennes ödmjuke tjenare, och vill för all del ej hafva henne."

Detta må väl kallas rent språk. Af de tre närmast i ålder följande engelska konungadöttrarna, tyckes den tilltalat honom mest som hade största förmågan att vinna hjärtan. Så säger prinsen: "Prinsessan Augusta, är den person, som jag hälst önskade, som ägande både behaglighet och talanger; och kan ej något säkrare, vackrare och mera lysande bevis af des caractaire vara, än det, att hon är mäst älskad. Prinsessorna Elisabeth och Marie äro sedan emellan hvilka mitt vahl skulle blifva, och tecknaren fullföljer, att med lika så god dager afmåla desse Prinsessor, Gudgifve att ej några svarta skuggor komma, som förskingrar den hittills vakra dager varmed vår goda mästare så vaker begynt, och sedt det behageliga.

Jag får ånyo be min bästa Baron vara god, och vara försäkrad att jag städse är, och förblifver des upricktige vän.

Fredrich Adolph.

Tullgarn den 5 Aprilis 1796.

Min hälsning till min Bror ber jag min Baron frambära."

Som vi se, nämner prins Fredrik icke alls de två yngsta prinsessorna — helt naturligt, åtminstone hvad den allra yngsta angick.

I London hade Silfverhjelm fullt bestyr med att påskynda sina målare, hvilkas namn han för öfrigt inte säger. Han måste nämligen anlita två artister för att någon gång kunna få hemsända de önskade konterfejen. Den 6 maj har han nöjet meddela Reuterholm att två porträtt voro "i värket", prinsessorna Marias och Sophies. Artisterna tyckte visst det var ledsamt att bara få kopiera, ty i juli beklagar Silfverhjelm att som de voro "lika långsamma begge", finge den furstlige friaren fortfarande vänta på glädjen att se sin tilltänkta brud och svägerskor — så vida han inte fått de kopparstick föreställande prinsessorna, hvilka Silfverhjelm redan på våren lofvat anskaffa och skicka hem med "Skjepparen Efverlöf". Om denne Everlöf hade några prinsessbilder med sig hem, vore det af stort intresse att veta, hvar dessa nu befinna sig.

Julibrefvet är det sista i samlingen. Denna frieri- och porträtthistoria fick således ingen annan afslutning än att saken så småningom dog bort af sig själft, sedan den dock gifvit anledning till en del gissningar inom societeten och till och med blifvit omnämd i åtminstone ett annat bref än i dem, som här ofvan anförts. Lars von Engeström, som fick emottaga så många bref från alla möjliga håll, fick ett från en Hjärta (Järta?), dat. "Stockholm den 18 september — 96" där det heter "— — — Hertig Fredrik rustar sig äfven till en resa till Ängland, furstar kunna ej resa utan afsigt: denna måste vara, säger man, den att gifta sig — — —". Man ser således, att de tysta ryktena höllo i sig länge nog. Att det ingenting blef, veta vi alla. Ingen engelsk prinsessa kom den gången hit. Den en gång vackre och glade hertig Fredrik dog ensam i främmande land, och som Gustaf Adolfs gemål fick den sköna drottning Fredrika hos oss le sitt blida småleende, då hon kunde och vägade, för att slutligen få känna landsflyktingens bittra smärta.

Använd

välgörenhetsmärkena

på alla edra postförsändelser!

HEKTOR. EN HISTORIA FRÅN SIBIRIEN AF SERGIEJ JELPATIEVSKIJ*. FRÅN RYSKAN AF OTTAR STARE.

KLOCKAN ÄR 8 på morgonen. Samovaren står på bordet. Det är tid för en liten flicka att ge sig i väg till pensionen.

»Sininjka!» söker kammarjungfrun väcka henne.

Flickan tiger och fortfar att ligga orörlig med täcket draget öfver hufvudet.

Jungfrun tar ett par steg mot sängen, men då framsticker under täcket ett svart hundhufvud med de skarpa, kraftiga tänderna blottade. Hon drar sig en smula tillbaka och börjar ånyo underhandla med flickan.

»Det är då förskräckligt, Sininjka! Skall mamma få lof att bli ond nu igen?»

Flickan svarar ej, men klappar Hektor sakta under täcket och eggar honom dymedels till det mest hänsynslöst krigiska uppträdande.

»Ser frun!" vänder sig kammarjungfrun till den nu inträdande modern. »Hektor vill inte i dag heller släppa fram mig.»

»Gå opp, Sina!» säger mamma strängt och närmar sig sängen med beslutsam min.

Vid så otvetydiga anfallsåtgärder far Hektor upp på alla fyra och morrar argt och tar på sig en uppsyn som tydligt säger att blott den, för hvilken lifvet ej är kärt, bör närma sig, ty han, Hektor, vill ej svara för följderna. Såväl mamma som kammarjungfrun uppfatta detta och dra sig ett stycke tillbaka från sängen.

»Gå dän med dig, Hektor!» ropar mamma på behörigt afstånd, men Hektor finner att hans vän är i fara och och är fast besluten att med sitt bröst värna henne mot en hel värld, om det så gäller.

Den lilla fiickan är för länge sedan vaken och kikar med ett öga fram under täcket. Hon vet att det är tid att stiga upp och har redan hunnit på bordet upptäcka sin förtjusning, laggvarma plättar, som Aksinja hvar morgon gräddar så särskildt smakliga åt henne. Men bädden är så varm, och det som tilldrar sig framför henne så intressant att hon fortsätter att lotsas sofva.

En liten hvetebulle träffar henne på näsan — det sista medel, som i dylika fall återstår för mamma, och flickan far upp ur sängen.

»Hvad är det, mamma?» frågar hon ogillande. »Du kan ju alldeles skrämma slag på en människa! Du vet väl, hur farligt det är!»

Mamma inser tydligen inte, att någon större fara varit för handen, och gör en hotande åtbörd mot Hektor, som nu hoppar ner ur sängen. Hektor är alldeles bragt ur fattningen. Han söker med hela sitt utseende visa, att han aldrig skall göra så mer, och kilar med svansen mellan benen, hållande sig tätt intill väggen, ut genom dörren. — — —

»Kommer det här att upprepas, kör jag bort din Hektor,» säger mamma.

Flickan sitter vid bordet och häller skyndsamt i sig sitt varma te och äter sina plättar. Framför henne ligger en uppslagen räknebok, som tjänstgör som säker fästning mot hvarje angrepp från mammas sida.

»Mamma då! Ser du inte att jag håller på att repetera mina läxor,» svarar hon.

Flickan känner sig ej synnerligen orolig. Detta upprepas hvarenda morgon, och inte desto mindre är hon fullt och fast öfvertygad om, att mamma aldrig skall köra bort Hektor, ty hon tycker om honom just därför, att han är hennes flicka så tillgifven.

Hon är påklädd. Vid dörren står den trogne Hektor och väntar.

»Kom nu, Hektor lilla, går vi till skolan!»

De äro sent ute och sätta båda af i språngmarsch. Mellan Hektor och pensionens vaktmästare råder en ständig meningsskiljaktighet, ty Hektor är rädd för att lämna flickan ensam i det stora mörka stenhuset och söker därför slinka in bakom henne. Omständigheterna äro starkare än vi, och Hektor blir tvungen att återvända ensam hem. Han vandrar framåt med lugna steg och själfsäkert utseende och kastar likgiltiga blickar på hundarna, som sno omkring på torget. Stadshundarna känna honom och uppskatta till fulla värdet hans breda bringa, stålmuskler och hvassa, kraftiga tänder.

När det någon gång händt, att en dum bondracka angripit honom, har han ej ens behöft bruka tänderna mot den, utan blott rusat rätt på den. Stöten af hans bringa har varit så häftig, att betydligt större hundar än han själf störtat öfver ända och aldrig upprepat försöket.

---

* Sergiej Jakovlevitj Jelpatievskij, en af Rysslands mer bemärkta novellförfattare, är prästson och född 1854 i närheten af Moskva. Aflade 1878 läkarexamen vid universitetet i Moskva och har sedan varit verksam som läkare på skilda platser inom Ryssland. Bl. a. har han under tre år haft förordnande som läkare i Sibirien. Härifrån har han ock hämtat stoffet till flere af sina bästa berättelser.

Hektor gör en titt in i stallet för att hälsa på en gammal vän, en liten stöddig och skarpsprungen sibiriks häst. Solovko sneglar på honom och trampar ifrigt i spiltan. Hektor och han äro gamla vänner ända från den tiden de tillsammans gjorde sina resor med fororna mellan Tomsk och Krasnojarsk — dessa långa resor, under hvilka större delen af Hektors lif förflutit och han fått pälsen gråsprängd och ena örat genomskjutet af en kula, och från hvilka talrika skrämor i huden ännu bära vittne om de strider han måst utkämpa mot vargar och illasinnade människor.

Solovko törst inte på något mera demonstrativt sätt hälsa sin vän välkommen, ty kusken, Michaljo, håller just nu på att rykta honom, och Michaljo är i dag vid dåligt lynne, det märker Solovko granneligen på sättet, hvarpå skrapan går öfver hans rygg.

Michajlo har ondt i halsen, ondt i ryggen, är öm i alla leder, och i en bit spegelglas, som han har förvaradt i sin kista, har han på morgonen blifvit varse en mindre behaglig svullnad under vänstra ögat. Men det ät ingenting af detta, som upprör Michajlo, utan i stället ett dunkelt minne af att hans husbonde under natten varit ute i köket hos honom och att de två då haft ett samtal. Hvad för ett samtal kan han inte erinra sig, men förutsätter att det inte varit af särdeles angenäm art

Michajlo lämnar Solovko, slår sig ner på stalltröskeln och stoppar in en duktig pris i näsan, något som alltid vid dylika tillfällen brukar verka uppfriskande på hans själsförmögenheter.

Så också nu. I Michajlos orediga hufvud börja vissa enskildheter från i går afton skymta fram.

De sutto och söpo, det minns han nu tydligt och klart, han och tre andra karlar. Och en sådan gemen otur han hade i spelet! Han, som eljes ständigt vann, hade gång på gång tappat till de där grufarbetarkanaljerna. Särskildt erinrar han sig med välbehaglig tydlighet en vidrig fysionomi — och ett knytnäfsslag midt i densamma.

Michajlo spottar och tar sig ofrivilligt åt halsen. »Ja, så var det nog — men se'n?»

Här är ett afbrott i erinringarnas tråd och Michajlo ser forskande på en sönderslagen lykta, som ligger kullslagen strax innanför tröskeln, och anstränger sig fåfängt att få fram ett samband mellan den och det nattliga samtalet med husbonden, hvilket i all synnerhet intressar Michajlo. Han tar sig ännu en pris och vänder så ånyo tillbaka till gårdagsaftonen i »Strandkrogen».

»Landsstrykare, landsstrykare kan jag vara själf också,» tänker han högt.

Han är afvogt stämd mot allt hvad landstrykare heter. Så otroligt det kan låta, har han, Michajlo, dock en gång varit kantor och det i en socken strax utanför själfva Moskva. Sen hade han studerat två år vid ett prästseminarium. Nå, där bröt han upp en fattigbössa, det är visst och sannt, men i den bössan fanns det allt som allt 2 rubel 16 kopek. Och för den summan är han nu tvungen att sluta sitt lif i sällskap med sådana där, med landsstrykare. Hans far hade innehaft komministerbefattning och hans bror hade på kort tid blifvit professor vid ett seminarium och hofråd. De borde väl ha kunnat begripa att — — men de hade inte velat begripa någonting, hade inte haft något öra för honom. De voro ena uslingar, det var då säkert.

»Ja, ni era landsstrykare!» skriker han åt hästarna.

Medan Michajlo varit försjunken i funderingar, har Solovko gått fram till en hafresäck och helt behändigt stuckit ner hufvudet i den och står nu och tuggar på hafre och frustar och trampar med fötterna.

Den tjocka, bruna Prosvirnja har förgäfves ansträngt sig att tränga Solovko åt sidan för att själfsticka hufvudet i säcken.

Hon träffas nu af en träklabb, som Michajlo slänger efter henne, och går liknöjdt tillbaka till sin spilta, medan Solovko drar hufvudet ur säcken och sneglar på Michajlo och låter honom förstå, att hans samvete är rent och att han ej alls har något med saken att skaffa.

Michajlo känner sig dyster och nedslagen.

»Hör du, Väktor, ici, kom hit!» ropar han. »Nå, lyd då!»

Hektor är liksom hela Sibirien af demokratiskt ursprung och demokratiskt tänkesätt och känner ingen åstundan att af Michajlo få lära sig att sitta på två ben eller öfverhufvud taget några aristokratiska manér. Kränkt af dennes grofva kvmmandoton och klumpiga försök att sätta honom på bakbenen går han ut ur stallet och låter alldeles oberörd titeln drummel, som Michajlo skickar efter honom, glida förbi sina öron samt styr kosan till köket.

Hektor älskar köket. Där luktar det så varmt och godt, och hans förhållande till Aksinja är af odeladt vänskaplig art. Han äter frukost och sträcker ut sig på sin älsklingsplats bredvid spiseln. Hans ena öga sofver, men det andra vakar och följer likgiltigt Aksinjas förehafvanden i köket. — — —

»Hör du, Tektor,» säger Aksinja — hon är helt ny på stället och har inte ännu hunnit lära sig, att han heter Väktor — »därborta kommer Sininjka.»

Vid ordet Sininjka rusar Hektor upp och springer bort till bron, där vanligen de båda vännernas möte försiggår.

»Sinajda Vasiljevna!» häjdar Michajlo flickan.

Han är en stor diplomat och vet att en liten flicka känner sig mycket smickrad af att bli kallad vid både för- och tillnamn precis som en stor dam.

(Forts.)

"IDEOL"

nytt, oskadligt konserveringsmedel för saft, sylt, gelé, kompotter, marmelader, inläggningar etc.

OBS.! Bruksanvisning å hvarje paket! OBS.!

Fabrikationen af Ideol står under uppfinnarens, Professor Lagerheims kontroll.

HYLIN & C:o F. A.-B.

Stockholm.

TEATER OCH MUSIK.

DJURGÅRDSTEATERN. Direktör Ranft har nu ur sin stora rundresekappsäck börjat packa upp de leksaker, han från kontinentens teaterkramlådor fört med sig hem åt de gamla Stockholmsbarnen, och hade här om kvällen stämt dem till möte i den gamla "ladan" vid Lejonslätten att lyckliggöras med den första af hans "schene rariteten". Denna befanns vara ett brokigt utstyrdt dockspel, kalladt "*Min toreador*", som trots den parisiska fabriksetiketten luktade mera af Friedrichstrasse än af boulevarden. Huru som helst tycktes det obeskrifligt förnöja de gamla barnen, och den snälle direktören, som själf i salongen njöt af deras förtjusning, strålade af farbroderlig tillfredsställelse.

Det hade nu också varit en nattsvart otacksamhet att icke klappa händerna ur led vid åsynen af alla dessa lustiga sprattelgubbar, af hvilka en på håret liknade vår egen käre gamle Viktor Lundberg, iförd ömsom en fransk öfverstes snitsiga uniform och en spansk tjurfäktares guldbroderade knäbyxor, en annan i minnet återförde fröken Rustan i en ungdomligt glödhet upplaga från operettens klang- och glansdagar under våra frejdigaste gymnasistår. Ja, ännu mycket mer än så bjöds på denna muntra dockteater — men resten få ni verkligen gå ut och taga reda på själfva, ty den lilla roligheten kommer nu nog att upprepas hvarje kväll intill sommardagarnes ända.

J. N—g.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 6—12 AUG. 1905.

Söndag: Klar buljong med sparrisknopp; kräftor; hammelsadel med potatiskroketter; jordgubbar med vispad grädde.

Måndag: Griljeradt buljongskött med stufvade spritärter; krusbärskräm med mjölk.

Tisdag: Morotspuré; stekt helgeflundra med champignonsås och potatis.

Onsdag: Kalfkyckling med potatis; filbunke.

Torsdag: Fläskpannkaka; soppa på rödvin.

Fredag: Kalops med potatis; blåbärskräm med mjölk.

Lördag: Bräckt skinka med spenat hafresoppa med katrinplommon.

HUSMÖDRAR. Tillsen, att Ni alltid vid inköp af Hafregryn & Korngryn erhålla Hafregrynskvarnen "Sveas" i London med Guldmedalj belönade tillverkningar, förpackade i säckar eller kartonger om 1/1 & 1/2 kilo. Sveas Sundhetsmjöl i hel- eller halfkilopaketer rekommenderas till barn och sjuklingar och samtliga dess tillverkningar utmärka sig för sin goda smak, lättkokthet och renhet. Finnes hos alla välsorterade engrossister och detaljister i hela Skandinavien.

Hafregrynskvarnen Svea,
Ragnar L. Jeansson, KALMAR.

Tabell öfver näringsvärdet af våra förnämsta födoämnen uttryckt i öre pr kilo:
Fläsk 102, Oxkött 48, Rågbröd 54, Hvetebröd 55, Fårkött 62, Torsk 40, Mjölk 87, Korngryn 116, SVEA Hafregryn 153.

RECEPT:

Potatiskroketter (f. 6 pers.) 1 1/2 lit. potatis, vatten, salt, 80 gr. smör, 2 ägg, 1 dcl. tjock grädde, socker, salt.

Till panering: 2 ägg, 2 kkp. fint stötta skorpor.

Till kokning: 3/4 kg. flottyr.

Beredning: Potatisen sköljes, borstas och kokas. Den skalas, pressas genom purépress och blandas genast med det kalla smöret, äggulorna och grädden. Moset afsmakas med socker och salt, och de till hårdt skum slagna ägghvitorna nedskäras. Af massan formas små runda bullar, hvilka först rullas i de fint stötta skorporna, därefter i de uppvispade äggen och så åter i de stötta skorporna. Kroketterna böra sedan ligga och hårdna 1 tim., hvarefter de kokas vackert gulbruna i den heta flottyren. De uppläggas på gråpapper så att flottyren får afrinna, och serveras varma till kött.

Krusbärskräm: 1 liter färska eller 6 dcl. konserverade krusbär, 1/2 liter vatten, 2 kkp krossocker, 1 1/2 msk. potatismjöl.

Beredning: Krusbären snoppas, sköljas och få afrinna. Af sockret och vattnet kokas en tunn, klar lag. Krusbären iläggas och få koka, tills de äro mjuka, då krämen afredes med det i litet kallt vatten eller franskt vin utrörda potatismjölet och får ett godt uppkok. Krämen afsmakas och omröres då och då, tills den är kall, då den upphälles i karott eller geléskål.

Morotspuré (f. 6 pers.) 1/2 kg. morötter, 2 msk. smör (40 gr.), 2 1/2 lit. efterbuljong, 1 1/2 msk. mjöl, 1 knifsudd hvitpeppar, 1/2 msk. salt.

Beredning: Morötterna borstas; sköljas, skrapas och skäres i små tärningar samt brynas i hälften af smöret. En lit. af den kokande buljongen påspädes och morötterna få koka, tills de äro riktigt mjuka, hvarefter de passeras.

Smör och mjöl sammanfrästas, purén tillsättes jämte resten af buljongen, och soppan får koka 10 min. Den skummas och afsmakas med kryddorna och serveras med ostsmörgåsar eller rostadt bröd.

Stekt helgeflundra (f. 6 pers.) 1 1/2 kg. helgeflundra, 2 tsk. ättika, 1 kkp. smörsalt, 3 lit. vatten.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 2 msk. stötta skorpor, 3 kkp. vatten.

Beredning: Fisken skrapas, sköljes väl, och den mörka sidan skållas med hett vatten. Den ingnides därefter med ättikan och får ligga i vattnet, tillsatt med saltet, omkr. 1 tim. Fisken tages upp och klappas in i en fiskhandduk samt skåras på den sida, som skall ligga upp. En långpanna smörjes med 2 msk. af smöret, fisken lägges i och belägges med resten af smöret, fördeladt i små flockar samt beströs med de stötta skorporna. Den insättes i varm ugn och brynes väl, hvarefter den spädes med kokande vatten och öses öfver hvar tionde minut. Till stekningen åtgår omkr. 3/4 tim.

Fisken upplägges på varmt fat och garneras med citronskifvor och persiljan samt serveras med champignonsås.

Kalfkyckling (f. 6 pers.) 1 1/2 kg. benfritt kalfkött, 2 msk. (40 gr.) smör, 1 stor knippa persilja, 1/4 tsk. peppar, 1/2 msk. salt, 3 kkp. buljong eller vatten, 1 dcl. tjock grädde.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.).

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten, skäres på tvären i 2 cm. tjocka skifvor, hvilka bultas och beströs med peppar och salt. Persiljan sköljes, rensas och hackas groft, samt inarbetas i smöret. Persiljesmöret delas i lika många delar, som man har köttskifvor, och en del lägges på hvarje skifva, som därefter hoprullas och ombindes med ett snöre, (förut doppadt i kokande vatten). Kycklingarna brynas i smöret och spädas med den kokande buljongen och få steka, tills de äro möra, hvartill åtgår omkring 1 tim., då de upptagas och snörena borttagas. Såsen silas, skummas och afredes med grädden, hvarefter den får ett uppkok. Kycklingarna uppläggas på varm karott och såsen hälles öfver.

Fläskpannkaka (f. 6 pers.) 3 kkp mjöl, 1/2 tsk. salt, 3 ägg, 1 1/2 liter gräddmjölk, 2 hg. lätt saltadt fläsk.

Beredning: Mjölet siktas i ett fat och blandas med saltet. Äggen vispas tillsammans med mjölken och nedröras med slef i mjölet litet i sänder, så att smeten ej blir klimpig. Den bör därefter stå ett par timmar, så att mjölet får svälla. En stekpanoa upphettas långsamt. Fläsket skrapas, skäres i fina tärningar, lägges i pannan och stekes gulbrunt samt upphälles jämte flottet. Pannan gnides noga med rent papper, så att saltet kommer bort och fettet hälles åter i. Pannkakssmeten röres om väl och hälles i stekpannan. hvarefter fläsktärningarna iläggas och pannkakan gräddas vackert gulbrun i god ugnsvärme.

Gif barnen den bästa näring och de växa upp till friska och starka människor.
Gif vuxna den bästa näring och de förblifva friska intill sena ålderdomen.
Använd därför endast

Gyllenhammars patenterade hafregryn, hafremjöl

som fås i hvarje välsorterad speceriaffär.

Aktiebolaget Göteborgs Ris- & Valskvarn.

Lagermans

Saft-kräm-pulver

"Tomten".

Medelst detta nya af Fabriken Tomten i Göteborg tillverkade fabrikat tillagas på ett par minuter den delikataste hallonsaft-kräm.

Betydligt billigare än hemmalagad.

Säljes öfverallt à 25 och 40 öre pr paket. Ett paket räcker till resp. 4 och 8 personer.

Egen tillverkning

PARAPLY „SOLID" 2 ÅRS GARANTI

à kr. 7.50 med fodral.

Bennström & Jansson
Paraplymagasin,
45 Regeringsgat. 45,
STOCKHOLM.

LEDIGA PLATSER

Remington

Institut för undervisning i Maskinskrifning och Stenografi. Karduansmakaregatan 1, Stockholm.

Platssökande

erinras om lämpligheten af att annonsera i Skånska Aftonbladet, Malmö, som läses af de flesta familjer i städer och på landet i södra Sverige.

Skicklig lärare,

som aflagt studentexamen, B-linien latin, erhåller privat kondition på landet för nästa läsår att läsa med tre systrar. Svar med uppgift om referenser och löneanspråk till »Studentkandidater» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

I ett anspråkslöst hem i öfre Dalarne önskas lärarinna för en 11-årig flicka. Den sökande som bör kunna undervisa i vanliga skolämnen, franska, musik och handarbete torde insända betygsafskrifter, fotografi samt uppgift å löneanspråk till »Z. Z.», Transtrand.

På vestkusten önskas till hösten en **undervisningsvan** lärarinna för tvenne flickor om 10 o. 11 år och tvenne nybörjare. Hon bör vara skicklig i vanl. skolämnen, språk och musik. Svar med foto. till »A.», Hjelmedal p. r.

Lärarinna (ev. öfverl.) behöfves vid Haparanda allm. läroverk instundande läsår i svenska, tyska o. engelska. Lön för komp. lärarinna 14- eller 1700 kr., för lärarinna utan stadg. ex. 12- eller 1500 kr. Ansökningar ställda till kungl. öfverstyrelsen, insändas till Rektor K. Willén, adr. till 15 augusti, Sollefteå.

Lärarinna.

troende, undervisningsvan, kompetent att undervisa i vanliga skolämnen, språk och musik önskas för 13 års flicka. Svar jämte fotografi under adress »A. B.», Horns Prästgård, **Wåring.**

Småskolelärarinna från mellersta Sverige med elementarbildning, helst musikalisk, kunnig i slöjd och undervisningsvan, önskas till hösten för en sjuårig gosse. Svar med betyg och anspråk sändes till Grefvinnan Piper, Högestad, Skåne.

Anspråkslös musikalisk flicka erhåller plats i höst på mindre landtegendom i Skåne att undervisa en åtta års flicka samt att vara behjälplig vid göromål i hemmet. Svar med fotografi samt löneanspråk till »Godt hem», **Ystad** p. r.

Lärarinna,

kunnig att undervisa 2:ne gossar i 1:sta och 2:dra klassernas pensum, önskas till hösten. Betyg, tjänstemeriter och uppgift om löneanspråk torde insändas till Provinsialläkare S. Kempe, Ånäset.

Lärarinna.

För en undervisningsvan och musikalisk lärarinna finnes plats ledig att undervisa 2:ne flickor, ålder 11 och 13 år, i vanliga skolämnen, språk och musik, om betyg, löneanspråk och fotografi insändes under adress R. J. Berg, Rydefors, Målerås.

I en liten familj, bosatt i stad, önskas till hjälp en tyska, hälst musikalisk, som äfven bör kunna undervisa i franska eller engelska. Betyg med fotografi och pretentioner torde sändas till »Badgäst», Strömstad.

I hem på landet önskas till hösten ung, barnkär lärarinna för tvänne flickor, 11 och 7 år. Den sökande bör vara van undervisa i vanliga skolämnen, handarbeten och musik, samt veta sig kunna trifvas på landet. Svar jämte rimliga anspråk sändas till John Englund, Funäsdalen.

Lärarinna, skicklig att undervisa i vanl. skolämnen, språk, musik och målning, erhåller plats instundande höst. Betyg, fotografi och lönepret. insändas till friherrinnan von Otter, St. Hultrum.

Allvarlig o. skicklig lärarinna

erhåller instundande höst plats i prästgård i Vestergötland att undervisa i vanliga skolämnen och språk. Eleverna 7—10 år. Svar med fotografi, löneanspråk och referenser till H. B., Skara, p. r.

Lärarinna,

undervisningsvan och musikalisk, önskas för 2 flickor i 3 klass. Lön 300. Betyg med porträtt sändas under adr. »Herrgård», Gnesta.

I stilla prästgård i vacker trakt af Värmland önskas för nästa läsår undervisningsvan, allvarlig lärarinna, som mot fritt vivre vill 3 tim. dagl. undervisa två barn om 7 och 9 år. Svar till »G. H.», **Deje.**

Enkel, duglig lärarinna önskas för att läsa in två gossar i 1 och 3 kl. allm. lärov. Svar med rek., löneanspr. och hälst fot. till »L. C.», Påskallavik.

Plats för lärarinna.

Undervisningsvan lärarinna med elementar- och seminariebildning erhåller plats 1 nästkommande september i brukstjänstemannafamilj i mellersta Sverige för att läsa upp en 9 års gosse i första eller andra klass elementarskola. Musikalisk har företräde. Ansökan jämte betyg, fotografi, uppgift om ålder, härkomst och lönepretentioner insändas till »**Johannes**», adress Örebro Dagblads kontor, Örebro.

För lärarinnor finnas genast goda platser att söka å Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsgatan 3 B, Stockholm, Etabl. 1887.

Lärarinna, skicklig i svenska ämnen, önskas till hösten för tolfårig gosse (IV klassens kurs) och tioårig flicka. Betyg och porträtt insändas till »Herregård», S:t Olaf, Skåne.

En fransktalande,

hälst undervisningsvan flicka, erhåller förmånlig plats i familj att undervisa en 16 års flicka i franska språket. Fotografi, rekommendationer samt uppgift å ålder torde insändas under märket »**A. B.**», **Lund** p. r.

Guvernant,

villig att undervisa tvänne gossar (6 och 7 år) samt en flicka på 12 år, den senare jämväl i språk och musik, erbjudes plats i tjänstemannafamilj på landet. Bästa intyg om skicklighet, intresse och ordningssinne erfordras. Svar med uppgift å lönevillkor m. m. torde sändas till »Familjemedlem», Ljungbyhed.

Kammarjungfru,

van, **skicklig** i kläd- och linnesömnad samt försedd med bästa rekommendationer får mycket förmånlig plats med hög lön instundande 24 okt. Svar jämte fotografi och betyg till »Förmånlig plats 1905» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Kvinnligt biträde,

med flerårig vana samt fullständigt hemmastadd i pappersbranchen, får plats 1 sept. i finare affär i större landsortsstad. God säljareförmåga samt ordning och punktlighet erfordras. Svar med betygsafskrifter, lönepretentioner och fotografi sändes till »Självständig X. Y. Z.», Iduns annonsexp. f. v. b.

Kontorsfröken, kunnig i maskinskrifning och tyska får fin plats i Sthlm. Norra Inackorderingsbyrån, Malmskilnadsg. 27, Sthlm.

Två **snälla**, dugliga flickor, den ena kunnig i butiksgöromål, den andra i hushåll och husliga sysslor (jungfru finnes ej) och båda kunniga i sömnad och handarbeten erhåller plats, om svar med rekommendationer och porträtt snarast sändes till »Badgäst», Tranås p. r.

Vid Nyköpings Hospital finnes plats ledig genast för en tvättföreståndarinna, som är kunnig i maskintvätt och glansstrykning. Lön 250 kr. Närmare underrättelser hos sysslomannen, där sökanden hälst personligen torde anmäla sig.

Lediga tjänster.

Vid **Kristinehamns hospital** blifva till den 24 nästkommande okt. platser lediga dels för en **tvättföreståndarska**, ej gärna äldre än 30 år, fullt hemmastadd i allt som till en väl ordnad tvätt hörer, dels för en **bageriföreståndarska**, ej öfver 30 år, kunnig i finare och gröfre bakning. Löneförmånerna äro, förutom rum med möbler och sängkläder, värme, lyse, tvätt och kost, för tvättföreståndarskan 300 kr. jämte 125 kr. i kostförbättringspenningar (gemensamt bord med öfversköterskorna), för bageriföreståndarskan 250 kr.

Ansökningar åtföljda af ålders- och fräjdebevis, läkarebetyg, betyg utvisande sökandens kompetens samt möjligen andra rekommendationer insändas före den 15 aug. till **Öfverläkaren.**

En barnkär, pålitlig bättre flicka eller änka önskas för ett skolhushåll med 2 barn om 12 och 14 år. Sökande bör vara kunnig i matlagning. Företräde har den som något kan hjälpa med läxläsning. Svar till »I. E.», Harnäs p. r.

Kammarjungfru, skicklig i klädsömnad och finstrykning och med goda betyg från förut innehafd sådan plats, får god plats instundande 24 okt. på herregård. Svar med utförliga upplysningar insändes till »Herregård», S. Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

Van **stenograf**, manlig eller kvinnlig finner stadigvarande plats den 1 inst. augusti. Svar jämte referenser böra omgående insändas till J. Ringborg, Norrköping.

En flicka af god familj, med behagligt sätt och goda skolbetyg får plats som tekniskt biträde å landsortsapotek. Vacker trakt, godt umgänge och god och glad familj. Svar till »Tekniskt biträde» torde sändas under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Ett **fruntimmer** med vana i glas- & porslinsaffär får plats i större landsortsstad. Svar till »Ledig plats», Iduns exp. f. v. b.

Bageriföreståndarskebefattningen

vid Vänersborgs hospital och Asyl kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 15 aug. Lön 375 kr. om året och allt fritt. Bestyrkta betygsafskrifter jämte fräjdbetyg insändas till Hospitalskontoret, Vänersborg.

Husföreståndarinna.

En bildad, enkel och anspråkslös dam af kristligt och kyrkligt sinnelag samt förfaren uti och intresserad af vården om ett hem sökes att förestå ett pastorshus i södra Norrland.

Svar med uppgifvande af referenser, lönepretentioner m. m. behagade insändas före den 15 aug. till »Prästhem» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Som husföreståndarinna i ungkarlshem får duglig, bättre flicka eller fru plats den 1 september i stad vid Vestkusten. Den sökande måste vara fullt kunnig i matlagning och i de göromål, som för öfrigt förekomma i ett hem. Svar jämte uppgift å lönepretentioner torde före den 5 augusti sändas till tandläkare Eric Lundeberg, Helsjöns Badanstalt, HORRED.

Plats som hushållerska att jämte jungfru förestå ett hem i Norrland för en medelålders ungkarl, erhåller en bildad, anspråkslös flicka med godt utseende och angenämt väsen samt helst något musikalisk. Ålder 24—35 år. Platsen att tillträda i okt. Svar åtföljdt af fotografi under adress »K. 1905», Iduns exp.

Hushållerska erhåller lättskött plats i enkelt ungkarlshem på landet. Svar jämte uppgift om lönepretentioner till Organist Axel Nilsson, Refteled.

Husfröken, 30 à 40 år gammal, med goda betyg om kunnighet i matlagning, bakning, syltning, sömnad o. handarbeten samt vana vid öfriga inomhus förefallande göromål kan få plats genast hos Häradshöfding Westers i Oskarshamn.

Husligt uppfostrad. bättre flicka, med sätt och yttre, erhåller förmånlig, bekväm plats att sköta bättre ungkarlshem. Svar jämte fotografi till »Hösten 1905», Malmö p. r.

Hushållerska.

Erfaren hushållerska sökes till d. 24 okt. till större herrgård 1 tim. järnvägsresa från Stockholm. Sökande bör vara verkligt skicklig i finare och enklare matlagning, bakning, konserverings o. d. samt van att handhafva landthushåll. Hushållet utgöres endast af familjen o. husets tjänare. Svar åtföljdt af fotografi o. rekommendationer sändes t. »M. L.» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

Hushållerska, fullt skicklig i alla till platsen hörande sysslor och med betyg om ordning och sparsamhet, får förmånlig plats instundande 24 okt. på större egendom i Småland, där intet groft folk finnes i kosten. Svar med betyg och lönevillkor torde snarast insändas under adr. »Hushållerska» till S. Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

En ordentlig och pålitlig Flicka

får, från början af september månad, anställning att förestå hushållet åt ensam person. Svar åtföljdt af fotografi och rekommendationer torde snarast insändas under märket »Tjänsteman», Norrb.-Kurirens kontor, Kiruna f. v. b.

Kokerska

sökes för svensk-engelsk familj i Buenos Aires, Syd-Amerika. Fordringar: fullt kunnig i finare och enklare matlagning, proper och ordentlig. Ålder 30 à 35 år. Lön 600 kr. pr år. Vidare meddelanden genom Bruksförvaltare Elowson, Horndal.

Barnfröken eller jungfru, plikttrogen, stadig, ordentlig, kunnig i sömnad får plats instundande 1 el. 24 okt. att sköta 3 mindre barn. Två jungfrur finnes. Svar med fotografi, betyg, lönefordringar m. m. till Kapten B. von Sydow, Karlskrona.

En äldre, pålitlig och barnkär barnsköterska, med god hälsa och fullt van att sköta mindre barn (1 och 2 år) erhåller plats till hösten. Rekommendationer, löneanspråk och uppgift om ålder sändas under adress Doktorinnan Åkerstedt, **Alnö.**

För skötsel af 2 små barn

om resp. 5 och 2 år önskas en snäll och arbetsam bildad flicka eller äldre barnsköterska, som äfven är villig deltaga i andra inom hus förefallande göromål. Svar med fotografi och betyg till »Landsortsstad» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Anspråkslös, ordentlig och i sömnad något kunnig flicka, erhåller plats 1 okt. att biträda vid skötandet af 3:ne barn. Svar till »Barnkär», **Nyköping** p. r.

Bättre flicka, som på egen hand vill sköta hushåll för tre skolbarn, får plats 1 nästa sept. Närmare meddelar F. Wickelberg pr Hjerpås. Rikstel.

Barnfröknar

med goda betyg erh. gen. väl aflönade platser i Wisby o. Malmö. I **Berlin** erh. barnfröken helst genomg. Kindergarten god plats i officersfam. g:m Inack.-Byrån, Norrköping. Rikstel. 916. Insänd bet., foto. samt 2:ne porto.

Barnfröken.

Till hösten önskas i häradshöfdings fam. i Norrlandsstad en anspråkslös, frisk, snäll och ordentlig vårdarinna för 4 barn, 4—10 år. Någon vana vid sömnad fordras. Svar med lönepr. och fotografi till Fru Hedborg, Wisingsö.

För en bildad flicka, som är villig deltaga uti barnens vård samt husliga göromål finnes plats 1 september. Svar till »Barnkär», Iduns exp. f. v. b.

Bättre, anspråkslös flicka, verkligt barnkär och ordentlig, får plats 1 sept. på bruk, nära Södertelje i ung familj för att vara frun behjälplig med barnens vård samt andra i hemmet förekommande göromål. Svar, åtföljdt af fotografi och löneanspråk till »E.», Nyqvarns pappersbruk, Nyqvarn.

Ung flicka af god familj, musikalisk och barnkär, kan mot fritt vivre få plats som hjälp och sällskap i tjänstemannafamilj på landet. Svar inom 14 dagar till »Skånebadgäst», Tranås p. r.

För hem som husmodern i följd af sjukdom ej kan sköta sökes en lugn, intelligent och barnkär, bildad kvinna, ej under 25 år, som med förstånd kan handleda en 4 1/2 års liflig flicka samt i öfrigt vill vara husmodern i allt till hjälp och stöd i husliga bestyr. För skötande af ett 8 månaders barn finnes särskild barnfröken. När husmodern en gång blir frisk torde hjälpen blifva öfverflödig men behöfves nog ett år till en början. Svar under adress »M—t N—g» denna tidnings kontor.

Bättre flicka,

van vid sömnad, sökes mot fritt vivre och lön efter kompetens, af familj med två barn. Svar märkt »Barnkär», torde sändas **Karlstad** p. r.

Barnjungfru.

En äldre, barnkär, frisk och fullt pålitlig barnjungfru med någon vana i enklare sömnad, erhåller mycket fördelaktig plats i Södertelje att sköta ett 10 månaders barn. Goda rekommendationer fordras. Svar till »Telje», Iduns exp., Stockholm.

Till 1:sta instundande oktober erhåller en bildad, fullkomligt frisk flicka plats, för att biträda med barnaskötsel och inom ett hem förefallande göromål samt vara till husmoderns sällskap. Sökanden bör vara villig medfölja utrikes om så önskas. Svar inom 14 dagar jämte fotografi och löneanspråk torde sändas till »Sjökaptensfamilj», Kongsbacka p. r.

För en fint bildad flicka, helst af adlig börd, finnes plats på större egendom såsom sällskap och hjälp åt en äldre dam. Lön 200 kr. Svar till »K. P.» insändes under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Inack.-Byrån, Hamng. 2, Norrköping, ansk. goda platser för bildade flickor. Rikstel. 916.

PLATSSÖKANDE

Ung, undervisningsvan

lärarinna, önskar till hösten plats i god familj. Utmärkta betyg och rekommendationer. Svar till »20 år», Borås, p. r.

Examinerad småskolelärarinna med 3-årig praktik i skola önskar till instundande höst plats som lärarinna i familj i Stockholm eller dess omedelbara närhet. Utmärkta seminarie- och tjänstgöringsbetyg, äfvensom fina referenser. Svar afvaktas tacksamt under adress »Norrländska» pr Hernösand.

En flicka, som genomgått Hulda Lundins slöjdlärarinnekurs, samt äger fyra års praktik i klädningssömnad önskar plats vid någon skola eller i privat familj. Svar till Tacksam — 05, Iduns exp.

En ung flicka med goda afgångsbetyg från 8:de klassen önskar plats i familj som lärarinna för yngre barn. Närmare genom Adjunkt E. Leufvén, Borås.

Språkkunnig, undervisningsvan lärarinna önskar plats i familj. Musikalisk. Svar till »Instruction 1905» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Ung, undervisningsvan lärarinna, med vackra betyg, söker plats till nästk. termin. Meddelar undervisn. i vanliga skolämnen, språk och musik. Svar till »Lärarinna», Herrhult p. r. Värmland.

Flicka önskar plats i bättre familj på landet att biträda med skrifgöromål och läxläsning Villig deltaga i hushållet. Lön önskvärd. Svar till »Familjemedlem 17 år», Iduns exp.

Undervisningsvan lärarinna, utexamin. fr. högre lärarinnesem. önskar till hösten en lindrigare tjänstgöring i familj på landet. Löneanspråk ej stora. Svar till »Godt landthem». Särö p. r.

Goda platser för lärarinnor, hushållsbitr., kontors- och barnfröknar. Norra Inackorderingbyrån, Malmskilnadsgatan 27, Stockholm.

En 23-årig gladlynt och anspråkslös flicka önskar plats i bättre familj för att läsa med minderåriga barn. Är mycket barnkär samt kunnig i klädoch linnesömnad. Rek. finnes. Svar emotses med tacksamhet till »Z Hösten 1905», Iduns exp., f. v. b.

Ung värmländska, som genomgått 8-klassigt läroverk, något musikalisk, önskar till hösten plats i familj, att läsa med barn och gå frun tillhanda. Svar sändes till »Tacksam, 18 år», Kristinehamn p. r.

Fransyska önskar till hösten plats i god familj som lärarinna eller sällskapsdam. Bästa referenser. Svar till »B. G.», Oxelösund, p. r.

Ung flicka, som med mycket goda betyg genomgått 7-klassigt läroverk, önskar plats som lärarinna i god familj. Svar till »Prostdotter», Stenstorp p. r.

Ung **bildad engelska** med anspråklöst och godt sätt önskar plats i familj såsom hjälp och sällskap samt att undervisa i sitt modersmål. Närmare å **Stockholms Uthyrningsbyrå**, 12 Kungsträdgårdsg.

Plats önskas af flicka till 1 sept. i god familj där ett sinnesslött barn finnes, för vård och undervisning i handarbeten och konstyäfnad. Äger fyra års praktik. Svar märkt »M. L.», Växby p. r.

Utexam. kvinnlig sjukgymnast önskar plats. Svar emotses tacksamt till »Duglig», p. r. Falun.

Som **Assistent** hos legitim. sjukgymnast el. läkare, söker ung kvinnlig sjukgymn. plats. Närmare genom korresp. Svar till »Energisk och samvetsgrann» Gumælii annonsbyrå, Malmö.

En utexaminerad sjukgymnast önskar komma i ett bättre hem i och för utöfvande af sitt yrke. Är kunnig i enklare kontorsgöromål och är villig undervisa barn i vanl. skolämn. Svar före den 15 Augusti till »Anspråkslös», Mullsjö, p. r.

En 18-årig flicka, som genomgått 8-klassigt elementarläroverk jämte en gymnastisk kurs på Ateneum i Stockholm, söker nu genast plats som sjuksköterskeelev på ett lasarett. Svar till »S. R.», Östra Karup, p. r.

En ung adelig dansk Dame, som for Tiden opholder sig i Sverrig, önsker at komme i Huset som Selskabsdame hos en fin svensk Familie til 1 September 1905. Svar önskes inden 8 Dage til »B. B.» Viken pr Helsingberg.

En 30-årig fru med jämnt och gladt lynne, sparsam och ordentlig, önskar värdinneplats hos äldre respektabel ungherre eller änkeman. Lön icke önskvärd, blott ett godt hem och vänligt bemötande. Svar till »30» Iduns exp.

En medelålders bättre flicka önskar sig omkring 1 Sept. plats i familj såsom sällskap och hjälp åt frun eller att tillse mindre barn. Svar till »Familjemedlem 71» Iduns exp., Stockholm.

Husmoder. Bildad medelålders dam, med vana att sköta och förestå hem, söker plats. Sparsam och praktisk. Kärleksfull tillsyn och ledning af barn. Svar till »E. N. 1905» Iduns exp.

Som linneföreståndarska sökes plats af därtill kompetent fruntimmer. Svar till »Ordningssinne», Iduns exp.

An English lady seeks engagement as companion. Has resided several years in Sweden. References. Reply to B. E. Sommargäst, **Lerum.**

Anspråkslös, praktisk flicka önskar gå god husmoder tillhanda. Någon lön önskas. Svar emotses tacksamt af »20 år» p. r., **Sundsvall.**

En **bättre flicka** kunnig i damfrisering önskar plats i liten fin familj som sällskap och hjälp. Svar emotses under signatur »Gbg», Göteborgs Handelstidnings annonskontor, Göteborg.

Värdinneplats

önskas till hösten af medelålders, bildad dam med godt lynne samt praktisk vana och förmåga att sköta och göra ett hem trefligt. Goda ref. Svar till »Skånska» Sv. Telegramb. Annonsafd. Helsingborg.

Husföreståndarinna. Huslig, bildad flicka af god familj med förmåga att väl sköta ett hem i stad eller på landet, önskar plats nu eller till hösten. Svar till »I. N.», Iduns exp. Stockholm.

Anspråkslös bättre flicka med vana i hushåll önskar plats. Svar till »M», Morgongåfva p. r.